ГОЛОС УКРАЇНИ

Влада — Радам!

Газета Верховної Ради України ◆ № 10 (510) ◆ Середа, 20 січня 1993 року ◆ Ціна 5 крб.

«НАША ПОЗИЦІЯ ЧІТКО І ЯСНО ВИСЛОВЛЕНА»

З прес-конференції Президента України Леоніда Кравчука для українських і зарубіжних журналістів 18 січня 1993 року.

Запитання: Як ви оцінюєте події, що відбуваються останніми днями і у Верховній Раді, і поза нею?

Відповідь: Внаслідок того, що окремі лідери держав, які утворилися на території колишнього Союзу, поспішають в деяких політичних питаннях СНД, створилась така ситуація, за якої українське суспільство поділилося на певні групи.

Одна група вважає, що нам необхідно негайно приймати статут СНД або ж принаймні брати його за основу. Інша група вважає, що не тільки немає рації підписувати цей статут, а потрібно негайно виходити з СНД.

Але мені здається, що це крайні точки зору. І потрібно над ними дуже серйозно поміркувати. Я сьогодні деяким директорам поставив таке запитання. Ось скажіть, будь ласка, ви вступаєте в угоду з якоюсь фірмою про постачання продукції. Але вам не кажуть, які будуть ціни, умови цього постачання. Вам лише кажуть — давайте спочатку підпишемо угоду. Все ж інше вирішуватимемо потім. Ви підпишете таку угоду? Всі сказали — ні.

А чого ж, кажу, ви тоді Президента примушуєте підписати статут, де сказано, що опочатку треба його підписати, а вже потім готуватимуть угоди, вирішуватимуться правила процедури. І де гарантія, що угоди ці згодом не зведуть нанівець не зовсім погані положення статуту?

По-друге, є постанова Верховної Ради, де чітко і ясно записано, що «головне завдання Президента і уряду —

(Закінчення на 2-й стор.).

ДЕНЬ, КОЛИ ЛАМАЛИ ПРАПОРИ. ДЛЯ ЧОГО? ЧИ ЦЕ ДОПОМОЖЕ ВИЙТИ З КРИЗИ?

Фото Миколи КОЗЛОВСЬКОГО і Анатолія КОЛЕСНИКА.

У ПРЕЗИДІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

19 січня відбулося засідання Президії Верховної Ради України, на якому було розглянуто питання, пов'язані з подальшою організацією роботи Верховної Ради.

Президія вирішила скликати чергове пленарне засідання шостої сесії Верховної Ради України 20 січня о 14-й годині. Розглянуто орієнтовний порядок обговорення законопроектів та інших документів.

На перше пленарне засідання вирішено винести питання соціально-економічного стану в Україні та заходи щодо соціального захисту населення, про фінансове становище. Передбачається ухвалити постанови з питань законності і правопорядку та пакет законодавчих актів, що врегульовують ці проблеми, закони про Кабінет міністрів, про державну контрольно-ревізійну службу, про концесії та ін.

Взято до відома інформацію про підсумки зустрічі міжпарламентської комісії Верховної Ради Російської Федерації і Верховної Ради України, що відбулася 25 листопада 1992 року.

Президія розглянула інші питання державного життя республіки. Вів засідання Голова Верховної Ради України І. Плющ.

Прес-центр Верховної Ради України.

Зустріч у Президента України

19 січня відбулася зустріч Президента України з його представниками в областях та місті Києві. Було обговорено ситуацію, що складається в країні, шляхи виходу з економічної кризи, питання посилення соціального захисту населення. В ході зустрічі наголошувалося на необхідності тісної взаємодії Кабінету Міністрів та місцевих державних адміністрацій, зокрема при підготовці та реалізації декретів уряду. Розглянуто ряд інших важливих проблем удосконалення діяльності структур виконавчої влади на місцях.

ПЕРШ НІЖ СІСТИ У ПОЇЗД, ЗАЙДИ ДО МИТНИЦІ...

Учора введено в дію декрет Кабінету міністрів України «Про порядок обкладення митом предметів, які вивозяться (пересилаються) громадянами за митний кордон України». Напередодні у Державному митному комітеті відбулася прес-конференція, на якій начальник управління організації митного контролю Олександр ПЕТРОВ розповів про порядок нарахування та сплати вивізного мита. (Декрет та ставки мита були опубліковані в «ГУ» 12 січня цього року).

Отже, встановлено перелік товарів, які дозволено вивозити без сплати мита, щоправда, він обмежений загальною вартістю, що не перевищує подвійного розміру мінімальної заробітної плати (нагадаємо, що сьогоднішній мінімум — 4600 українських карбованців). Таким чином, кожен громадянин може вивезти за кордон товарів на суму, що не перевищує 9200 карбованців. Якщо ви привезли з подорожі валюту, задекларували її, а потім обміняли в Національному банку, про що маєте документ-підтвердження, ви можете вивезти на цю суму товарів без обкладення митом.

До списку заборонених до вивозу з України товарів та предметів включено продукти харчування, крім тих, що необхідні для особистого користування під час перебування в дорозі і які не потребують додаткової обробки, а також культурні та історичні цінності, список яких регламентується іще митними законами колишнього СРСР.

Щодо горілчаних виробів, то горілки можна вивезти лише літр, вина — 2 літра. Тютюнових виробів — 200 цигарок або 200 грамів тютюну на людину.

Тож, якщо ви зібралися за кордон, перегляньте декрет і ставки мита (товари, не включені до переліку, обкладаються митом у розмірі 100 відсотків їх роздрібної ціни). Якщо маєте товарів на суму, що перевищує два мінімуми зарплати, йдіть у внутрішню митницю за місцем проживання і сплачуйте мито (коли ви зробите це на кордоні, доведеться сплачувати мито у подвійному розмірі. До речі, це правило не стосується іноземних громадян, вони в будь-якому разі сплачують одну суму). Вам не потрібно нести в митницю товар, досить узяти квитанції про його оплату. На їх підставі й буде визначена ставка мита.

Транзитні пасажири мита не сплачуватимуть, якщо митними органами України буде засвідчено ввезення товару, а митними органами країни, з якої громадянин прибув, його вивезення.

З рештою правил оформлення товарів, що спеціалізують і специфікують процедуру, вас ознайомлять у внутрішніх митницях.

Щасливої дороги!

Андрій БОЄЧКО,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

«НАША ПОЗИЦІЯ ЧІТКО І ЯСНО ВИСЛОВЛЕНА»

(Закінчення. Початок на 1-й стор.).

зміцнювати правовий статус незалежної держави, суб'єкта міжнародного права, не допускати перетворення СНД в державне утворення зі своїми органами влади та управління». Таким чином, ні за суттю проект статуту не відповідає потребам України, ні з законодавчої точки зору він не може бути підписаний. Ось наша позиція, чітко і ясно висловлена.

Уявіть собі раптом, що всі держави зібралися в Мінську і вирішили об'єднатися. Чи почнуть вирішуватися швидше проблеми, які є сьогодні в Україні? Всі знають, що цього не станеться. Тільки нам з вами вирішувати проблеми, пов'язані з нашою державою, а не думати, що хтось за нас це зробить. Я хотів би, щоб усі зрозуміли: статут СНД — це не проблема поліпшення справ, а проблема політична, створена певними силами. Тому ми маємо керуватися реаліями життя, а не бажанням окремих сил нагнітати ситуацію в Україні.

Хоча Президент України ніде не ставить питання про вихід із співдружності. Ми кажемо, що СНД є неефективною структурою. Як зробити її такою, щоб вона допомагала вирішувати спільні проблеми, які є у нас, над цим треба думати. Але це не означає, що негайно потрібно приймати статут, яким зобов'язувати всіх стати струнко і виконувати відповідні положення. Вважаю, якщо в рамках СНД не буде прийнято економічної угоди, якою врегулюються ці питання, ніякий статут ніколи і ні за яких умов не допоможе.

Запитання: Яким, на вашу думку, може бути основний принцип розвитку економіки України найближчим часом і чому на зустрічі в Москві не обговорювалися проблеми зовнішнього боргу колишнього СРСР?

Відповідь: Питання боргів обговорювалися. Але відповідну угоду поки що не підписали тому, що в цьому мають взяти участь і висловити своє бачення проблем також західні кредитори в особі Паризького і Лондонського клубів. Спільні пропозиції, опрацьовані українською і російською делегаціями, вже передано на розгляд цих клубів. Кредитори повинні висловити свою точку зору. Так що ця проблема в стадії вирішення, переговори тривають.

Що стосується економіки, треба відмовитися від нав'язаного нам ще з часів Радянського Союзу стереотипу. Йдеться про те, що економічні проблеми, які стосуються інтересів нашого народу і держави, передавали вирішувати за її межі. Сьогодні ми маємо робити це самі, не чекаючи, щоб нам хтось десь допоміг і щось подарував. Таким чином, наша економічна політика має будуватися, виходячи з інтересів народу України і враховуючи зв'язки, які на сьогодні існують між державами СНД.

Інша справа, що є зв'язки ефективні, а є такі, які не потрібні ні Росії, ні Україні, ні Білорусі... Вони були нав'язані централізовано, адміністративними методами. Від них треба відмовлятися, але ж знову таки розумно.

Друге. Ми маємо виходити на міжнародні параметри і норми економічного життя та співробітництва і в розрахунках, і в виробництві, і в якості. В усьому, що стосується наших інтересів.

І третє. Нам треба перебороти думку, що єдиний шлях для розв'язання проблем — це спільна нерозривна інтеграція тільки з одного боку. Ми маємо інтегруватися і з Європою, і з іншими державами, де є передова технологія, передова наука. Але і розривати зв'язки, скажімо, з Росією було б просто не те що не раціонально, а просто небезпечно. Втім, працювати з Росією ми маємо як рівноправні партнери, як дві незалежні держави. Ми сусіди і нам жити на цій земній кулі, жити і співпрацювати. Я думаю, що це нормальне явище і нормальний хід подій.

Запитання: Чи має Україна сьогодні варіант працюючого СНД? З яким пакетом документів вона готується до зустрічі в Мінську 22 січня?

Відповідь: Ми хочемо в Мінську запропонувати економічну угоду, яка допомогла б урегулювати всі економічні проблеми, що зараз виникли в межах СНД. Такий проект документів ми готуємо. Якщо не встигнемо подати весь пакет, то запропонуємо хоча б основні принципи. Я вважаю, що це сьогодні реальний крок. Адже економіка лежить в основі всього.

Що стосується політичних реалій, то потрібно підтвердити, що СНД працює в рамках існуючого сьогодні статусу. Він зафіксований угодами і ратифікований парламентами України, Росії, інших держав. Якщо ж мова йде про інший статус, то його треба широко і глибоко обговорювати. Та чи потрібно це зараз? Я вважаю, що це просто політична гра тих, хто хоче показати: мовляв, Україна прагне все розвалити. Але це не відповідає дійсності.

Запитання: Як ви розцінюєте пакет економічних угод, які були підписані в Москві?

Відповідь: Від економічних угод, які ми підписали з Росією, вважаю, не програла ні одна, ні друга сторона. Ми їх побудували на об'єктивному аналізі їх життєвих процесів, які відбуваються в Росії та Україні. І змогли піднятися вище амбіцій, подивились у перспективу відносин двох держав, двох народів. І на цій базі змогли підписати такі угоди, які відповідають їхнім інтересам.

Запитання: На черзі у Верховній Раді розгляд договору СТАРТ-1. Якою ви бачите ситуацію навколо його ратифікації?

Відповідь: Для ратифікації цього договору нашому парламенту потрібно декілька серйозних аргументів. Я розумію тривогу депутатів. Адже вони голосуватимуть за документ, який має величезне значення для нашої держави, нашої безпеки. І ми маємо такі аргументи подати депутатам.

Перше — це гарантія безпеки. Проект щодо надання таких гарантій підготовлено російською стороною. Сполучені Штати також пообіцяли дати відповідні гарантії безпеки. Тому я думаю, **коли ми депутатам подамо ці документи, вони зрозуміють, що це не просто слова, а реальні кроки.**

Друге. Це вирішення фінансово-правового боку справи. Яку частину коштів нам мають відшкодувати і яку допомогу для знищення ядерної зброї мають надати? Бо ми маємо право на таку допомогу як держава, яка добровільно відмовляється від ядерної зброї. Крім того, в нас економічна криза і ми навряд чи справимося з цим завданням самі. І це не якийсь торг. **Ми від цього не прагнемо мати ніяких дивідендів.**

І третє. Слід вирішити, якими будуть шляхи цього знищення. Тобто — хто, коли і в які строки його здійснюватиме. Я сподіваюсь, що коли ми такі аргументи надамо парламенту, то **він не відмовиться від своєї попередньої позиції, висловленої в Декларації, відповідних постановах Верховної Ради, де зазначено, що Україна прагне в майбутньому стати без'ядерною державою.**

Запитання: Незважаючи на ваш заклик на прес-конференції у Москві об'єктивно висвітлювати позицію нашої держави, деякі російські засоби масової інформації, зокрема телекомпанія «Останкіно», продовжує створювати руйнівний імідж України. Ваша думка з цього приводу?

Відповідь: Я реально дивлюсь на речі. Передачі готують люди з відповідною позицією, філософією, мисленням. І заборонити їм мислити так, як вони це вважають за потрібне, ніхто не може. Ні Президент України, ні Президент Росії. Це їх право.

Звичайно, може бути, що людина через незнання пише щось не те. Тут не слід ображатись, треба допомагати їй. Інша справа, коли за передачею, як кажуть, «вже вуха «стирчать». Скажімо, телеканал «Останкіно», який я поважаю і дивлюсь завжди з увагою. Але чомусь учорашня передача «Итоги» зустрічі української і російської делегацій присвятила лише півхвилини. Якби я не брав у цій зустрічі безпосередньо участь, то нічого з тієї передачі не зрозумів би. Значить, тому, хто готував цю передачу, зустрічі між Президентами Росії і України — поперек горла. Дуже не хоче дехто, мабуть, щоб між нашими державами була злагода. Зате залюбки лізуть у будь-яку тріщинку в наших відносинах, якщо її побачать.

Мені дуже хочеться, щоб кожен журналіст поставив перед собою питання і замислився, що він хоче, коли пише. Щоб була злагода чи конфронтація? Коли він таке питання завжди ставитиме перед собою, **повірте, ніколи не буде дезинформації. Втім, поки що складається враження, що є сили, які хочуть саме конфронтації. І є люди, які залежать від цих сил.**

Запитання: В офіційних звітах про вашу зустріч з Борисом Єльциним є така фраза: «Знято проблеми довкола Чорноморського флоту». Чи не могли б ви її розшифрувати? Оскільки на поверхні тільки один факт: заміна одного російського адмірала на іншого, теж російського.

Відповідь: Говорячи про те, що знято відповідні проблеми щодо Чорноморського флоту, ми мали на увазі таке: По-перше, підтверджено, що Ялтинська угода має діяти і вдосконалюватись. Крім того, як не важко було призначити, головнокомандуючого флотом, ми це зробили. І тут я не пов'язую відданість інтересам України тільки з національністю тієї чи іншої особи. **Головне, мені здається, в тому, що ми вирішуємо питання, не створюючи конфронтаційного грунту** в Севастополі. А місто це вибухове. І це добре розуміють сили, які хочуть цим скористатися.

Запитання: Чи можлива зараз в Україні парламентська криза?

Відповідь: Дійсно, ситуація в парламенті загострилась. Одна група депутатів зібрала підписи за скасування Указу Президії Верховної Ради щодо заборони Компартії України. Інша група депутатів збирає підписи за те, щоб підписати статут СНД. Але я не хотів би, щоб це закінчилося кризою.

Депутати повинні зрозуміти: сьогодні і у нас такий політичний клімат, коли будь-який крок в одному чи другому напрямку розділить і їх самих, і народ.

Хочу нагадати вам. Після того, як Президія Верховної Ради прийняла Указ про заборону Компартії України відразу після серпневого путчу, деякі депутати порушили переді мною, тодішнім Головою Верховної Ради, питання про те, щоб винести Указ на затвердження парламенту. І я в жовтні того ж року виніс це питання на Верховну Раду, сформулювавши його так: «Хто за те, щоб Указ Президії Верховної Ради винести на затвердження Верховної Ради?» «За» проголосували лише 52 народних депутати. Таким чином, це питання було вичерпано, бо парламентарії не проголосували за те, щоб внести його до порядку денного.

Але тоді в Конституції існувало положення про те, що укази і рішення Президії Верховної Ради повинні виноситися на затвердження Верховної Ради. З нинішньої Конституції це положення вилучене. Тобто виносити чи ні це питання на затвердження — вже справа Конституційного суду.

Звичайно, можна внести його до порядку денного, але вже не для затвердження, а як окреме питання для обговорення. Втім, подумайте, до чого це призведе і які можуть бути наслідки. Знову доведеться аналізувати, «прокручувати» ті жахливі події, які були в історії. І це знову розбурхає народ, поділить парламент на блоки, групи.

Я сподіваюсь, що у всіх народних депутатів вистачить здорового глузду зважити цю ситуацію і головну увагу **приділити виведенню України з економічної та духовної кризи, виведенню її на шлях демократії.**

Запитання: Чого очікує країна від уряду новообраного Президента Сполучених Штатів Білла Клінтона?

Відповідь: Україна хотіла б, щоб травневі угоди, які підписано в Білому домі з Президентом Бушем, розвивались, збагачувались. Це наше найбільше бажання. Наші відносини започатковані досить серйозним пакетом документів. Він, проте, не вичерпує всіх можливостей. Але ті відносини, які зараз склалися з адміністрацією Президента Буша, з Посольством Сполучених Штатів Америки в Україні, підтверджують: США хочуть мати з Україною добрі стосунки, прагнуть будувати свою політику до України як держави, не «пропускаючи» цю політику через інтереси інших країн.

Я сподіваюсь, що адміністрація нового Президента Сполучених Штатів, керуючись наступністю в зовнішній політиці своєї країни, враховуватиме інтереси України, яка може відіграти значну стабілізуючу роль у Європі. Особливо в наш складний час, коли руйнується остання і найбільша імперія в світі.

ЗАЯВА УКРАЇНСЬКОЇ РАДИ МИРУ ТА УКРАЇНСЬКОГО ФОНДУ МИРУ

У зв'язку із становищем, яке склалося в Україні, Українська Рада Миру та Український Фонд Миру вважають за потрібне зробити таку заяву.

В нелегких боріннях, подолавши тяжкий шлях страждань і визиску, ми виборoли собі свободу. 1 грудня 1991 року український народ висловив свою волю до незалежності. Цей вибір має стати для нас остаточним. Та є сили, які прагнуть ввергнути нас в економічний і політичний хаос, викликати серед нас розбрат.

Українська Рада Миру та Український Фонд Миру вважають недопустимим розпалювання в Україні міжнаціональних, міжконфесійних і сепаратистських чвар. Досі Україна зуміла уникнути внутрішнього розколу, на нашій землі не ллється кров. Водночас бачимо, до якої взаємоворожнечі дійшли деякі народи колишнього СРСР.

Українська Рада Миру й Український Фонд Миру вірять у здоровий глузд свого народу. Не дамо темним інстинктам затьмарити наші душі. Не втратьмо єдиний, може, на тисячоліття шанс на утвердження України як суверенної, цивілізованої держави. Надто дорого далася нам незалежність, щоб сьогодні ми дозволили собі забути про це.

Повага до конституції й закону, вірність засадам парламентаризму хай стануть нашим дороговказом. Не допустимо до царювання дикої стихії, взаємознищення і кривавих конфліктів.

Будьмо згуртовані!

Будьмо єдині!

Олесь ГОНЧАР,
Голова Української Ради Миру;

Юрій БЕДЗИК,
Голова Українського Фонду Миру.

З пошти

БАНКЕТ ПІД ЧАС ЧУМИ

Слухала якось по радіо виступ Василя Васильовича Дурдинця зі зверненням на підтримку ветеранів та пенсіонерів. Гарні слова. І яке неприємне почуття було, коли у грудні принесли мені лише третину пенсії. А ціни неймовірно високі, навіть на продукти першої потреби. Але пишу не для того, щоб поскаржитися на злидене життя. Одне в мене прохання: звернути увагу відповідальних осіб на передачі українського телебачення. Приміром, «Зичимо щастя». Показували в ній банкет якоїсь фірми з Чернівців. Столи ломилися від різних напоїв та їжі. А біля них крутилися ситі пани та пані. Питається, для чого дратувати цими видовищами бідних людей?

Ольга ЧЕРЕВАНЬ,
пенсіонерка.

Торез
Донецької області.

УКРАЇНА — ІЗРАЇЛЬ:

ІСТОРІЯ СТОСУНКІВ ДВОХ ДЕРЖАВ ТІЛЬКИ ПОЧИНАЄТЬСЯ

Нотатки про візит Президента

Депутат кнесету, равін Менахем Порух, з яким ми сиділи за одним столом на одному з офіційних обідів, сказав:

— Єрусалим — єдине місто, звідки можна говорити з Богом, не вдаючись до послуг міжміського зв'язку.

Сказав без тіні посмішки. Бо в Єрусалимі народились три світові релігії. Ось ви біля єврейської святині — Стіни Плачу, а кілька хвилин ходу — і ви вклоняєтесь Труні Господній — святині нашої релігії. І зовсім поруч — мечеті мусульман.

А недалеко від Єрусалима — Віфлеєм, де народився Ісус Христос. На цьому невеликому клаптику святої землі люди вчаться жити мирно. Як належить жити на всій Землі.

А на ній треба співпрацювати. Це обопільне прагнення підтвердила і зустріч Президента України з представниками ділових кіл. Крупні промисловці, банкіри, керівники торгової палати Ізраїлю проявляють великий інтерес до України, до наших законів. Нинішній торговий оборот двох країн — 5—10 мільйонів доларів на рік — не влаштовує обидві сторони. Правда, картину спотворює курс українського купона по відношенню до долара. За цим курсом виходить, що валовий національний продукт України становить лише 10 мільярдів доларів, в той час як Ізраїлю — 71 мільярд.

Президент України запропонував міркувати іншими категоріями. Наша держава — це стільки ж чорноземів, як у всій Європі, це 40 мільйонів тонн на рік сталі, 160 мільйонів тонн вугілля, 40—45 мільйонів тонн зерна, до 5 мільйонів тонн цукру, мільйони тонн олії. А ще продукція машинобудування, кораблебудування, ракетобудування. Перемножте все це за світовими цінами і матимете уявлення про наш потенціал, сказав Президент України. І його, судячи із запитань, зрозуміли правильно.

В результаті візиту народилася ціла низка важливих документів. Підписано Меморандум про взаєморозуміння та основні принципи співробітництва між Україною та державою Ізраїль, протокол про консультації між МЗС України та МЗС Ізраїлю, угоди про співробітництво у галузі сільського господарства, у галузі науки і технологій, у галузі освіти і культури, про повітряне сполучення. Потрібен час, щоб почали спрацьовувати ці документи. Для нас проблема полягає саме в тому, що не маємо часу, що наша держава — у своєрідному цейтноті. Сьогоднішня велика робота, яку проводить Президент і Уряд, тільки завтра почне приносити результати. Чи всі це розуміють? Чи вистачить волі й бажання попри все будувати власну державу? Чи комусь хочеться знову відвернути свій народ з головного шляху історії на манівці?

Ми ні з ким не рвемо зв'язків. Жоден серйозний український політик не сказав ніде й ніколи, що нам не потрібні економічні зв'язки, скажімо, з Росією. Але зв'язки рівноправні, партнерські, взаємоповажні, як то й має бути у братніх народів.

Євреї продемонстрували світові велику силу духу. З кінця минулого століття єврейська молодь почала залишати Європу, їхати на землю предків і в несприятливому оточенні, в несприятливих умовах утверджувати право свого народу на відтворення власної держави. І сьогодні їм є чим пишатися. Але яким же важким був їхній шлях! То ж не лякаймося і ми того, що нам належить зробити для утвердження своєї держави.

А тепер — слово членам делегації.

Віце-прем'єр-міністр України Юлій Іоффе:

— Ізраїль експортує продукції на 18 мільярдів доларів щороку. Його вироби мають високу конкурентоспроможність. Тут широко застосовуються високі технології. Отже, наш інтерес — створювати спільні підприємства.

А чого варті виготовлювані тут, скажімо, невеликі електростанції. На 5 мегаватт, з екологічно чистим пальним. Навіть пару від нагрітої води вони можуть використовувати ефективно. Вели ми мову і про модернізацію наших нафтопереробних заводів. Одним словом, напрямків намітилося чимало.

Міністр закордонних справ України Анатолій Зленко:

— Суть нашої політики на Близькому Сході — подолати, вирівняти той перекіс, який дістався нам у спадщину від СРСР, який з арабськими країнами мав стосунки, а з Ізраїлем — самі пам'ятаєте... Тому Президент України і відвідав Єгипет і Ізраїль. Щоб подолат. стереотипи.

Офіційні особи Ізраїлю високо оцінили виступ Президента України у кнесеті, як і візит у цілому.

Особливість полягала ще й у тому, що це був перший візит Президента однієї з держав СНД, що ми підтвердили свою відданість принципам ООН щодо Близького Сходу і водночас домовилися про конкретне економічне співробітництво. Крім дипломатичної, ділової сторони, було багато просто зворушливих зустрічей.

Член Президії Верховної Ради України Дмитро Павличко:

— У наших націй є своя подібність. І євреї, і українці довгий час були бездержавними народами. Вже одне це полегшує нам розуміння один одного. А ще ж і зв'язки: родинні, духовні... Досить сказати, що багато батьків сучасного Ізраїлю, його піонерів походять з України. Отож міністрові культури нашої держави Іванові Дзюбі було про що домовлятися з лідерами інтелігенції Ізраїлю.

Візит наш був не лише з шовку зітканий, були й жорсткі місця для обох сторін, як були вони в нашій історії, але ми порозумілися. І саме наше порозуміння має колосальне значення. Цьому порозумінню немало сприяли виступ Леоніда Кравчука у вересні 1991 року в Бабиному Яру і його виступ у кнесеті під час цього візиту, а головне, взаємна симпатія наших народів. Бо як не крути, а чорносотенців серед українців не було ніколи.

Радник Президента України Валентин Симоненко:

— Члени делегації зустрілися і переговорили з представниками понад ста фірм. Є пропозиції постачати нам нові технології переробки сільгосппродукції, співробітничати в електронній промисловості, в банківській справі, в розвитку туризму. Всі підписані угоди розраховані на довготривале співробітництво, на його розширення, на охоплення партнерськими зв'язками наших підприємств.

Народний депутат України Лариса Скорик:

— Можна стверджувати, що ера взаємних підозр і сумнівів — позаду. Цим візитом почато еру довіри і любові. Юдофобський образ України, який старанно ліпився відомими силами поза Україною, стерто на порох. Стерто правдивою позицією, нашою політикою, за яку ми тепер відповідаємо, а не якихось центр.

Ізраїль бачив у себе багатьох лідерів і політиків. Тут — досвідчені державні діячі. Якщо візиту Хасбулатова тут, як мені здалося, майже не помітили, то візит Леоніда Кравчука співвідносять за значенням із перебуванням тут Франсуа Міттерана.

Впевнена, що попереду у наших держав інтенсивні контакти і співробітництво у багатьох галузях.

Міністр транспорту України Орест Климпуш:

— Ми підписали угоду про повітряне сполучення. Це — правила для всіх авіакампаній, які з'єднуватимуть нас. До кінця нинішнього року з нашого боку 6 «Боїнгів» обслуговуватимуть міжнародні авіалінії України. Творимо свою національну транспортну систему, якою будемо не адміністративно командувати, а керувати з допомогою єдиних правил, регламенту, квот, захищаючи інтереси споживача. Наші моряки плідно співпрацюють з ізраїльськими колегами.

Міністр сільського господарства і продовольства України Юрій Карасик:

— Знайомство з сільським господарством Ізраїлю показало, що можна інтенсивно, ефективно господарювати при різних формах власності. Адже тут є і фермери, є і кібуци, тобто комуни. А вони значно більше колективізовані, ніж колгоспи. Але демократичніші за структурою, добровільні з самого початку. Тут не крадуть і не п'ють, тут працюють на колективне, як на своє. Це — щось особливе.

Головний же висновок: нам слід реформувати переробні галузі, заготівельну систему, ліквідувати монополію переробників.

Підписано угоду про співробітництво у галузі сільського господарства. Бо є вагомі взаємні інтереси. Ізраїль зацікавлений у нашому зерні, цукрі, м'ясі. Ми — в його прогресивних зрошувальних системах, впровадження яких якраз і дасть змогу підвищити врожайність зернових, цукрових буряків і, отже, підняти й виробництво м'яса. А матимемо вдосталь продовольства — буде й пального достатньо.

Надзвичайний і Повноважний Посол України в Ізраїлі Юрій Щербак наприкінці візиту розповів про ті високі оцінки, які отримало перебування Президента України в урядових, парламентських і ділових колах цієї країни.

* * *

Україна шукає своє місце і свою роль у світі. Ні в якому разі не пориваючи зв'язків з Росією і з іншими республіками колишнього Союзу, вона має знайти і нові зв'язки, нове співробітництво. Мусимо це зрозуміти. Візити Президента Леоніда Кравчука, членів Уряду — то посилений пошук таких зв'язків, нових можливостей. Все це почне спрацьовувати не сьогодні і не завтра. Але обов'язково почне.

Та поряд з налагодженням таких потрібних нам зв'язків треба взятись і за наведення порядку у власному домі. Навчитися розрізняти підприємця і спекулянта, чесного урядовця і корумпованого нахабу. Люди зрозуміють труднощі перехідного періоду тоді, коли будуть переконані, що кожен має своє чесно. За здібностями.

Сергій ПРАВДЕНКО.

Єрусалим — Тель-Авів — Київ.

На знімку: Єрусалим, Стіна Плачу.

Закінчення. Початок в попередньому номері газети.

ЗАЯВА НАРОДНОЇ РАДИ

З ПРИВОДУ ВІДНОВЛЕННЯ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ В УКРАЇНІ

Ми вважаємо, що сьогодні, коли молода Українська Держава перебуває в стані глибокої економічної кризи і розгулу злочинності, не час для політичних протистоянь. Однак обставини змушують нас зробити цю заяву. Частина депутатів з колишньої компартійної номенклатури у Верховній Раді України вимагає відмінити постанову про заборону КПУ-КПРС, а в окремих регіонах робляться практичні кроки до відновлення діяльності компартії. Немає сумніву, що за цим підуть домагання повернути комуністичній партії націоналізоване майно, неправедно нажите нею за рахунок праці всього народу України, що породить ескалацію напруженості в суспільстві й може спричинитися до соціального вибуху. Це добре відомий, з 1917 року випробуваний прийом: не вперше комуністи спекулюють на труднощах, створених ними ж самими. У хід пущена відверта демагогія: комуністи, які, власне, довели країну до економічного розвалу, в усіх нинішніх бідах звинувачують своїх противників з демократичного табору. Але ж саме комуністична більшість у парламенті не дозволила вчасно усунути антинародний уряд Фокіна, при сприянні якого Україну просто розграбували.

Відновлення компартії в Україні комуністи пов'язують із відновленням колишнього Союзу. Не випадково діяльність по відновленню КПРС одночасно і скоординовано проводиться в усіх державах СНД. Це ще один небезпечний поворот у нашій історії, який неминуче призведе до кровопролиття. Комуністична система та імперія не можуть триматися ні на чому іншому, як тільки на насильстві і кривавому терорі. Так було завжди, скрізь і всюди.

Співвітчизники! Громадяни України!

Подумайте добре, у яку безодню Вас штовхають. Казочки про «соціальну справедливість», яку нібито відстоюють комуністи і соціалісти, — це обман, яким би він солодким не видавався. Перетворення України в «комуністичний заповідник» було б загрозою не лише для нашого народу, але й усього людства. Комуністи ніде й ніколи не змогли забезпечити достойний людини добробут і нормальне життя. Тому будь-яка підтримка у відновленні комуністичної партії її номенклатури у державних і господарських структурах — це зміцнення зашморгу на шиї народу.

Закликаємо Вас:

— не підтримувати дії соціалістів, комуністів і всіх неокомуністичних сил в Україні;

— скерувати зусилля на економічну розбудову самостійної України;

— зробити рішучий крок до загальновідомої працьовитості нашого народу, виходу з суспільної кризи, зокрема через декомунізацію державних структур і усунення від влади замаскованої компартноменклатури — хабарників і злодіїв.

Голова Народної Ради у Верховній Раді України

Іван ЗАЄЦЬ

РОЗПОРЯДЖЕННЯ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про невідкладні заходи щодо забезпечення житлом військовослужбовців Збройних Сил України та членів їх сімей

З метою прискорення розв'язання житлових проблем військовослужбовців Збройних Сил України та членів їх сімей

Кабінету Міністрів України:

визначити на 1993 рік обсяг будівництва житла для військовослужбовців та членів їх сімей не менше фактичного обсягу будівництва житла 1992 року;

розглянути питання щодо законодавчого розв'язання проблеми забезпечення житлом військовослужбовців Збройних Сил України та членів їх сімей відповідно до повноважень уряду, наданих йому Законом України «Про тимчасове делегування Кабінету Міністрів України повноважень видавати декрети в сфері законодавчого регулювання»;

у місячний строк розробити на основі пропозицій Міністерства оборони України та затвердити Державну програму забезпечення житлом військовослужбовців Збройних Сил України та членів їх сімей на період до 2000 року, почавши її виконання з 1993 року.

Президент України
Л. КРАВЧУК

м. Київ
16 січня 1993 року.

Продиктовано в номер

ВИВЧАТИМУТЬ ПРАКТИКУ ПРИВАТИЗАЦІЇ

Відповідно до рішення уряду у Центрі підвищення кваліфікації кадрів Інституту державного управління і самоврядування при Кабінеті міністрів України буде організовано навчання і стажування працівників вищої та середньої ланок державного управління з питань приватизації. Намічено провести найближчим часом переговори з міжнародними фінансовими організаціями та відповідними державними органами країн, які мають досвід щодо приватизації (ФРН, Угорщини, Чехії, Словаччини, Польщі тощо), та укласти з ними угоди про надання допомоги у залученні провідних іноземних фахівців і викладачів для участі у навчальному процесі.

Фонду державного майна доручено до 15 лютого 1993 року затвердити програми та графік навчання спеціалістів державних органів з питань приватизації.

ПРЕДСТАВНИКИ ПРЕЗИДЕНТА НА НАВЧАННІ

Урядова програма виходу України з економічної кризи була основною темою першого дня занять для представників Президента України в областях, районах, містах Києві і Севастополі, які 18 січня зібрались у Києві. Заняття організував центр підвищення кваліфікації кадрів Інституту державного управління і самоврядування при Кабінеті міністрів України. Відкрив навчання віце-прем'єр-міністр України з питань економічної реформи, міністр економіки Віктор Пинзеник.

ХИТРИЙ МАНЕВР!

Міністр оборони Російської Федерації генерал армії Павло Грачов розпустив Офіцерські збори Чорноморського флоту — як незаконну громадську організацію. Вже після цього відбулося засідання координаційної ради цих зборів, де прийнято рішення провести 21 січня делегатську конференцію Офіцерських зборів ЧФ. Спостерігачі вважають це хитрим маневром, і мотивується він тим, що діяльність громадських організацій у збройних силах України, на відміну від Росії, не заборонена. Конференцію планують назвати установчою, щоб зареєструвати її у Міністі України і продовжувати вести проімперську політику серед офіцерів тепер уже об'єднаного Чорноморського флоту.

З СИВИНОЮ НА СКРОНЯХ

Близько 500 чоловік з сивиною на скронях мешканців Києва і столичної області зібралися в Будинку офіцерів на установчу конференцію, щоб офіційно створити організацію ветеранів війни «Останній воєнний призов 1944—1945 років». Гірка доля випала цим людям. Підлітками вони пережили гітлерівську окупацію України, не мали змоги вчитися в школі, а як тільки Червона Армія вигнала фашистів з української землі, неповнолітніх юнаків, всупереч чинному законодавству, було відразу ж призвано на військову службу. Після короткої армійської муштри в запасних полках вони охороняли воєнні та інші стратегічні об'єкти, розміновували поля, доставляли в прифронтові зони боєприпаси, відбудовували залізниці, мости, шляхи тощо. Служили в армії 7—8 років, повернулися додому переростками, без належної освіти, а нерідко і без даху над головою.

Про все це з болем говорили делегати конференції. Та найбільша прикрість у тому, що минає вже п'ятий десяток років після війни, а їхній статус досі чітко не визначений. Хто вони? Учасники війни чи ні? Коли ж нарешті депутати Верховної Ради України скажуть з цього приводу своє вагоме слово?

Конференція обговорила і затвердила статут організації ветеранів «Останній воєнний призов 1944—1945 років». У ньому наголошується, що ця організація діятиме незалежно від будь-яких політичних партій і рухів, тісно співробітничатиме з Радами народних депутатів, органами державної адміністрації, з іншими ветеранськими об'єднаннями, всіляко захищатиме інтереси своїх членів, залучатиме їх до посильної праці, піклуватиметься про їхнє матеріальне благополуччя, медичне, побутове обслуговування тощо.

Голова ради організації В. Циганок поінформував учасників конференції про першочергові заходи, які намічено провести для розв'язання ветеранських проблем.

Володимир ЧЕРКАС.

Ракурс

ПРИШЕЛЬЦІ І «ВІДШЕЛЬЦІ»

Відбулося це 17 січня у палаці культури Київського політехнічного інституту. Тут, за ініціативою єврейської громади Києва та Ізраїльського фонду культури й освіти у діаспорі, відбулася зустріч КВК між молодіжними організаціями громади — командами «Бейтар», «Га тіква», «Шахтар» і «Юджіс». У ролі «інопланетян» виступало жюрі, а суперництво розігралося довкола вірогідного контакту з пришельцями. Контакт, як з'ясувалося, відбувся на належному рівні, хоча, у різних варіантах сценарію, гості мали встояти перед найвищими у галактиці цінами на життя, вбивчим могоричем і утіхами комунальної квартири. Інопланетяни гідно перенесли всі прикрощі землі, яка зазнає реформ, бо з'ясувалося, були самі єврейського походження, щиро співчували старожилам, відірваним від землі обітованої, які, не соромлячись, голосно заздрили на різні лади «ушельцям». Втім, «Га тіква» під кінець гри зробила заяву: якщо залишить цю землю, то останньою, за що, мабуть, була відзначена найвищими оцінками пришельців, а від спонсорів — фірми «ОРТЕКС» — одержала мікрохвильову піч та електронний годинник. Вірогідно, з натяком на сучасне вогнище, на якому, якщо не спекти (через відсутність продуктів), то погрітися можна вдалині від історичної батьківщини. З'ясувалося також, що відбідини Ізраїлю не така вже неможлива річ. Залишається лише бути трохи веселішими й винахідливішими, аніж інші команди України, а потім — здивували СНД. З інопланетянами це вийшло, і досить вдало.

Сергій ВУСАТИЙ.

Коротко

РІДНА — УКРАЇНСЬКА МОВА

Всеукраїнське товариство «Просвіта» звернулося до Міністерства освіти з приводу несправедливого підходу до викладання рідної та іноземних мов у початкових ланках українськомовних шкіл України. Практика паралельного вивчення української та російської мов у молодших класах не сприяє грунтовному пізнанню рідної мови, прищеплює дітям комплекс меншовартості, обмежує творчі можливості вчителів.

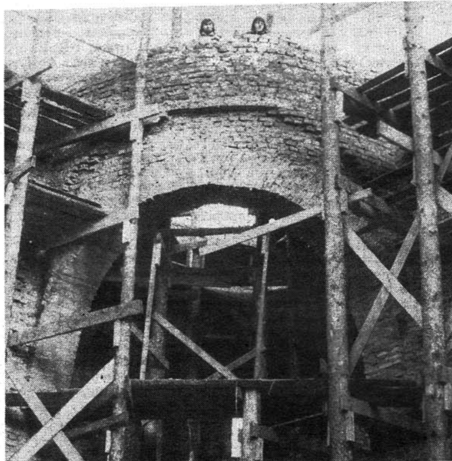
Пресова служба «Просвіта».

ЩОБ РОСЛИ ЗДОРОВИМИ

У районному центрі Костопілі став до ладу новий трипоповерховий корпус дитячої лікарні. Подія не з надзвичайних, але тепер, коли людям так мало випадає радощів, і ця новина тішить серце. Костопільці дякують не лише місцевим будівельникам, а й трудовим колективам домобудівного комбінату, склозаводу, звірогосподарства і колективного сільськогосподарського підприємства імені Шевченка, які виділили кошти на придбання для дитячої лікарні меблів, телевізорів, килимових доріжок, іграшок.

Сергій МЕЛЬНИЧУК.
Рівненська область.

Фотофакт

НЕ ВІДБИРАТИ, А БУДУВАТИ

У невеличкому містечку Дубно, що на Рівненщині, попри нестатки і злигодні, узялися споруджувати українську автокефальну церкву. На сході поставили не відбирати приміщення у інших конфесій, а звести своє, для чого оголосили передплату і зібрали півмільйона карбованців. А до цього залучили виступити спонсором у будівництві Дубнянський цукровий завод, де працюють, здебільшого, прихожани. Директор заводу Данило Корилкевич розділяє думку, що церква стане конкурувати з місцевим Будинком культури, бо вже зараз молодь охоче бере участь у будівництві храму.

Андрій КОТЛЯРЧУК.
Фото автора.

Подробиці

СКІЛЬКИ РОКІВ СІМФЕРОПОЛЮ?

Багатьом пам'ятна подія дев'ятирічної давнини, коли 1984 року Сімферополь відзначав своє 200-ліття. Вже тоді багато кримчан, зокрема з наукового світу, стверджували, що місто значно старіше. Але то були застійні часи, віднайшли указ імператриці Катерини II і вирішили святкувати. Ювілеї були в моді. Та й кримським татарам, яким тоді ще не дозволяли повертатися на свою історичну батьківщину, можна було сказати, що історія міста починається з часу «визволення» Криму від Туреччини. І як не прагнули новітні вчені переписати історію, з цього, слава Богу, нічого не вийшло.

Постійна депутатська комісія з культури і гармонізації міжнаціональних відносин міськвиконкому розглянула комплекс наукових розвідок стосовно заснування столиці автономної республіки. На частині території сучасного Сімферополя існувало середньовічне кримськотатарське городище Ак-Мечеть. Воно було закладене наприкінці 15 — на початку 16 століть (найстаріший будинок сьогоднішнього Сімферополя — мечеть Кабір-Джамі збудована в 1508 році) поблизу більш раннього грецького поселення Керменчік, що знаходилося на руїнах Неаполя-Скіфського. Останній веде свій відлік з четвертого-третього століть до н. е. І все це — територія нинішнього Сімферополя.

Депутатська комісія Сімферопольського міськвиконкому вирішила запропонувати наступній сесії організувати на державному рівні наукову конференцію, присвячену питанням вивчення історії міста.

Олександр ПІЛАТ.

Зверніть увагу

АВТОТЕРОР

Державтоінспекція Харкова звернулася до населення міста з проханням допомогти слідству: потрібні свідки.

Хроніка подій за тиждень. На Московському проспекті, в районі стадіону ХТЗ автомобіль збив пішохода. Потерпілий помер по дорозі в лікарню, автомобіль зник. Через три дні на вулиці Свердлова смертельно травмовано перехожого. Автомобіль з місця події зник. Ще через три дні невстановлене авто збило перехожого на проспекті Гагаріна, а наступного дня на проспекті Тракторобудівників невідомий автомобіль тяжко поранив чоловіка похилого віку, який прогулював у колисці онука. Дев'ятимісячний малюк загинув. Ще через день під трамвай потрапив необережний пішохід. Він залишився без ніг, а трамвай — зник.

Багатий на пригоди тиждень? Можливо. Але якщо вдень біснувата молода буржуазія на іномарках ще якось притримується правил дорожнього руху, то вночі не помічає ні світлофорів, ні пішоходів. Куди ж дивляться працівники ДАІ? Поцікавився у одного знайомого автоінспектора. Так мій приятель лише гірко посміхнувся: в кращому випадку пошиєшся в дурні, якщо старатимешся. В гіршому — дізнаєшся, що співають кулі біля скроні...

Микола КОСИЙ.

Харків.

Анонс

ТЕМНЕ — ЦЕ ВАМ НЕ ЧОРНЕ

Післязавтра, тобто 22 січня, у Спілці письменників України (Київ, Банківська, 2) відбудеться вечір модерної поезії івано-франківського літгурту «Нова дегенерація». Початок акції о 17 годині. Свої вірші читатимуть Степан Процюк, Іван Андрусяк та Іван Ципердюк. Публіку в шароварах ласкаво просять не приходити. Ми запитали Степана Процюка, чому літгурт узяв собі таку самовбивчу назву. У відповідь він послався на слова великого абсурдиста Ежена Йонеско: реалії настільки брудні, що література, аби досягти гармонії, мусить бути у стораз бруднішою. Втім, зауважив пан Процюк, поезія «Нової дегенерації» — то не чорна поезія, а лиш темна поезія. Що ж, навіть такий вибір — вибір!

Христофор ГРУША.

Життя Рад

НА СУД ІСТОРІЇ

IX сесія Львівської обласної Ради ухвалила звернення до Верховної Ради України, в якому зазначено, що вершиною злодіянь комуністичної системи був голодомор 1932—33 років, від якого загинуло до 10 мільйонів українців. Минає 50 років від часу трагедії. Львівська обласна Рада пропонує створити комісію Верховної Ради для розслідування злочинів проти українського народу, провести судовий процес над КПРС і КПУ, спорудити національний меморіальний комплекс жертвам геноциду.

Ще одна ухвала сесії, яка продовжує роботу, присвячена реабілітації національно-визвольних рухів в Україні. Обласна Рада пропонує визнати ОУН і УПА справедливими і законними у міжнародному праві, надати їх учасникам статус ветеранів визвольної війни, надати їм позачергово і безкоштовно житло у приватну власність, звільнивши їх від плати за комунальні послуги (воду, газ, світло, телефон).

Оксана ТЕЛЕНЧІ.

Львів.

Є, ЯК Є

У Закарпатській обласній Раді відбулася нарада голів місцевих органів влади. Обговорено політичне та економічне становище в регіоні, хід приватизації та земельної реформи, деякі кадрові та методологічні питання. Зокрема, зазначалося, що в області мають місце певні стабілізуючі фактори у багатьох сферах. Скажімо, спільними зусиллями з держадміністрацією встановили ділові контакти з різними політичними рухами та партіями, національно-культурними товариствами, дещо уповільнили падіння економіки. Разом з тим, повільно відбувається приватизація, а ще більше— земельна реформа. Пролунали конкретні пропозиції, спрямовані на поліпшення стану справ у цих сферах.

Микола ГОРВАТ.

Ужгород.

Культура

ЗИМОВА БЛИСКАВКА «ПОДОЛЯНЧИКА»

Фестиваль дитячої творчості «Зимові візерунки», що проходив у Хмельницькому палаці творчості дітей та юнацтва, став справжньою блискавкою. Відомі далеко за межами України дитячі танцювальні ансамблі «Ровесники» з Мелітополя та «Подолянчик» з Хмельницького два дні чарували глядачів своїми талантами.

Вже п'ять років на Хмельниччині проходять зимові фестивалі, на які гостинні господарі запрошують дитячі танцювальні колективи з України та Росії. Цього року «Подолянчик», яким беззмінно керує вже 28 років його засновник заслужений вчитель України Юрій Гуреїв, свою програму присвятив 500-річчю Хмельницького.

Михайло ВАСИЛАШКО.

Хмельницький.

Інцидент на ЧАЕС: повідомляємо подробиці

Пожежу швидко погасили. А потім — «роздули»...

12 січня в одному з приміщень Чорнобильської АЕС сталася пожежа.

О 22 годині 54 хвилини обслуговуючий персонал блоку «В» відчув запах диму поряд з приміщенням № 702. Як з'ясувалося, причиною стало загоряння електричної шафи, призначеної для підключення переносних струмоприймальних пристроїв і не пов'язаної з основною технологічною схемою станції. Спільними діями чергового персоналу та пожежної команди загоряння було оперативно ліквідовано. Режим експлуатації енергоблоків № 1 та № 3 не змінився, вони продовжували працювати відповідно до диспетчерського графіка. Оскільки електрошафа є допоміжним обладнанням, то вона, звичайно, не може вплинути ні на безпеку експлуатації енергоблоків, ні на радіаційну обстановку. За міжнародною шкалою оцінок цей інцидент «не тягне» навіть на нульовий рівень — це подія на рівні цеху.

Розповісти й прокоментувати те, що сталося, ми попросили керівників та спеціалістів ЧАЕС та Держатомнагляду України.

Думка начальника інспекції Держатомнагляду України на Чорнобильській АЕС Г. МАСАКОВА:

— Для ЧАЕС (як і для інших атомних станцій) це не перший випадок подібних — невеликих інцидентів, і всі вони закінчувалися благополучно: загоряння вчасно виявляли, приймали правильні рішення і, в результаті, швидко ліквідували осередки вогню.

Розслідуванням причин події у блоці «В» зараз займається комісія, яку очолює головний інженер ЧАЕС.

Попередньо можна припустити, що загоряння кабелів сталося через коротке замикання (електрошафа була хоча й без навантаження, але під напругою), причиною якого, у свою чергу, стало потрапляння всередину вологи. Річ у тім, що шафа міститься саме під покрівлею, а за останні дні була плюсова температура, сніг дуже тане, і не виключено, що тала вода проникла з даху.

Говорить начальник технічної інспекції ЧАЕС Р. ВЕРЛЄ:

— Хочу пояснити, що шафа, яка загорілася, «живить» допоміжні й тимчасові електроспоживачі і, звичайно, не може вплинути на безпеку та основний технологічний процес станції.

Провідний інженер технічної інспекції С. ТАНАЄВ:

— Повідомлення про пожежу та подальші дії — насамперед начальника зміни — були правильні і своєчасні. А подальша схема оповіщення відлагоджена на станції дуже чітко. Для подібних випадків розроблено оперативний план пожежогасіння, який і визначив усі дії персоналу. Відповідно до плану й розгорталися події. Вчасно були сповіщені пожежники— вчасно вони й приїхали. Та оскільки пожежа була, так би мовити, маленька, то до їхнього приїзду практично її було вже погашено. Персонал одразу ж скористався вогнегасниками, що були поряд.

Отже, коли б подібна подія сталася на звичайному підприємстві, то її навряд чи було б помічено, за винятком кількох десятків причетних до неї людей, у сусідньому, скажімо, містечку, не кажучи вже про неосяжні простори СНД та Європи. Але оскільки сталася вона не будь-де, а на території Чорнобильської АЕС, то до цього зовсім незначного виробничого інциденту була прикута увага трохи не всіх засобів масової інформації.

Увечері 13 січня у програмі «Новости» з Останкіно диктор з посиланням на агентство «Рейтер» повідомила, що «на Чорнобильській АЕС спалахнула пожежа», при цьому до невпізнання перекрутивши прізвище людини, котра надала «Рейтер» інформацію. Оскільки я був сам присутній під час телефонної розмови з кореспондентом цього агентства, то маю право твердити, що ні про жодну «пожежу, що спалахнула», природно, не йшлося. Хто перекрутив до «сенсаційної кондиції» повідомлення про подію — «Рейтер» чи останкінські «Новости», — тепер уже розібратися важко. Але нікому не потрібна зловісно-трагедійна інтонація пішла гуляти по світу.

Тим часом 1-й та 3-й блоки працювали того дня (і напередодні) як завжди. Їхня сумарна потужність досягла 1700 мегават.

Віктор ДЕМЕНЄВ.

Чорнобиль.

* * *

Як повідомили з Держатомнагляду України, 14 січня на Чорнобильській АЕС знову сталося загоряння. Цього разу навколо стіни, що відокремлює третій блок від четвертого, почали жевріти шпали, які використано як будматеріал. Це місце належить до зони, що її не обслуговують, і причина загоряння поки що залишається загадкою.

Зусиллями операторів і пожежників загоряння ліквідовано щонайбільше за півгодини. Радіаційних викидів, порушень умов і обмежень безпеки не було.

Подія за міжнародною шкалою оцінки належить до нульового рівня. На ЧАЕС створено комісію, яка розслідує цей випадок.

МОВЧИТЬ УМАНЬ

Проблема

Пам'ятну дату — 225-річчя національно-визвольного повстання проти польсько-шляхетських поневолювачів, відомого в історії під назвою Коліївщина, готується відзначити Шевченків край. Обласна колегія при державній адміністрації ухвалила низку заходів, присвячених ювілеєві. Намічено відкрити пам'ятник Максимові Залізняку на його батьківщині в селі Медведівка (нарешті! До цієї теми «ГУ» звертався два рази), встановити пам'ятний знак на місці обрання Залізняка отаманом повстанців, реконструювати Мотронин монастир і Онуфріївський став, де гайдамаки «ножі святили».

Шкода, але вкотре забутий славний сотник Іван Гонта, який прийняв мученицьку смерть за волю рідної землі. Урядова постанова про спорудження пам'ятника лицарю України, прийнята років 10 тому, лишилася на папері. Мовчать й уманчани, земляки і нащадки Івана Гонти...

Лідія ТИТАРЕНКО.

Черкаська область.

Коротко

Нова форма для військових

16 січня ц. р. військовою колегією Міністерства оборони України спільно з командуванням прикордонних військ та представниками національної гвардії були розглянуті готові зразки нової військової форми. Прийнято рішення розробку військової форми продовжити, ураховуючи, що вона повинна бути зручною, практичною, відображувати традиції нашого народу.

Прес-центр МО України.

Влада виїжджає в глибинку

Представник Президента України у Чернівецькій області Іван Гнатишин почав практикувати прийом громадян за місцем їхнього проживання. Вперше така нагода поспілкуватися не лише з главою адміністрації, а й з керівниками відповідних служб випала мешканцям села Малинці Хотинського району. Такі прийоми відбудуться і в інших населених пунктах, перш за все у найбільш віддалених від обласного центру.

Василь БАБУХ.

Кримінальна хроніка

КУРС НА «АВТОМАТИЗАЦІЮ»

До Кіровського райвідділу внутрішніх справ Кіровограда разом з автоматом Калашникова доставили 26-річного Н. З'ясувалося, автомат учбовий, поцуплений зі школи Новомиргородського району. Ми вже повідомляли про те, як кілька місяців тому учні одного з олександрійських ПТУ вкрали шість автоматів АКМ з наміром збути їх у Придністров'ї. А нещодавно кіровоградська міліція вже вилучила у одного з мешканців обласного центру крупнокаліберного кулемета, який мають на озброєнні військово-повітряні сили.

Микола ВОЛОК.

Кіровоград.

Вітаємо!

Замість гасел— дослідження

Спільним рішенням Української бібліотеки імені С. Петлюри в Парижі та її представництва в Україні проведено конкурс дослідницьких робіт про ранню громадську діяльність Петлюри перед Першою світовою війною. Конкурс проводився протягом року. У ньому брали участь молоді науковці, публіцисти, студенти. Першу нагороду отримав Тарас Пустовіт за дослідження полтавського (1879—1902) періоду життя Петлюри, другу — Наталя Сидоренко за аналіз публіцистики Петлюри 1907—09 років, третю — Андрій Ткачук. Вручення нагород відбудеться 22 січня, у день Соборності України.

Пресова служба «Провість».

Отакої!

«МОСКВИЧ» З СЮРПРИЗОМ

«Крадії на моїй машині відбудуть прямо на небеса», — заявив невідомий полтавець по телефону до редакції газети «Полтавський вісник». Обурений тим, що зловмисники безкарно обікрали кількох його сусідів по гаражу, він обладнав свого «Москвича» вибуховим пристроєм.

Григорій ГРИНЬ.

Полтавська область.

Щось новеньке

ДОВИСТУПАЛИСЯ

Депутати Чернігівської облради не раз критикували облдержадміністрацію за незграбне управління народною власністю. І ось сесія облради утворила фонд комунального майна і приватизації. У фонді працюватиме 20 чиновників. Якщо додати до цієї кількості 8 працівників регіонального відділення Фонду державного майна України та 19 співробітників комітету комунального майна, роздержавлення і приватизації,— то можна бути певним, що Чернігівщина з колишнього заповідника комунізму перетвориться на капіталістичний оазис. Якщо, звісно, не вріже дуба регіональний бюджет, на шию якого додатково сіло стільки чиновників.

Сергій ПАВЛЕНКО.

ПОГОДА

20—21 січня в Україні подекуди невеликі опади. Вітер західний, 7—12, у Карпатах подекуди пориви 25—30 метрів на секунду. Температура вдень 3—9, на півдні і південному заході до 12 градусів тепла, вночі від 3 градусів тепла до 3 морозу.

По Київській області сьогодні вдень подекуди невеликі опади. Вітер західний, 7—12 метрів на секунду. Температура 4—9 градусів тепла.

Фото Леоніда ПІДЛУЖНОГО.

ПОВТОРЮ МОЛИТВУ ЩИРИМИ ВУСТАМИ...

СЬОГОДНІ нам усім нелегко. А жінці — і поготів. А що вже казати про жінку-керівника. Скажімо, такої великої агрофірми, якою є «Поділля», що під самим Тернополем. Коли треба постійно ламати голову, де придбати гібридне насіння і гербіциди, де дістати пальне і запчастини? І навіть колготки та зимові чоботи для жінок, зайнятих роботою на фермах і у полі.

Отож не позаздриш голові агрофірми «Поділля» Стефанії Тислицькій. Хоч її енергія, її оптимізм, звісно, підсилені економічними розрахунками й господарською кмітливістю, подивовують. Навіть у наш непевний і складний час.

Тут, у Великих Гаях і навколишніх селах, вона господарює вже цілу купу літ. Хоч і її Миролюбівка, де народилася й виросла Тислицька, неподалік звідси. Лише через одне село по дорозі на Теребовлю. Одне слово, Стефанія Антонівна тут «своя». І не стільки як землячка, а як людина хазяйновита, як людина, що виросла на землі і добре знає, чого ця земля потребує. І як керівник, що в усіх своїх справах та устремліннях не шкодує себе і думає-піклується передусім про людей.

Бувало, що за роботою світа білого не бачила. Як то кажуть у Галичині, ніч вивела з дому, ніч — привела. Дійшло до того, що приїхала якось увечері з роботи, метнулася до маленької донечки — хотіла взяти на руки, приголубити. А та — втікає, за бабусин поділ ховається. Мовляв, що то за чужа тітка від мене хоче. Щоправда, сьогодні Стефанія Антонівна з усмішкою згадує про той давній випадок. Але така вже робота в голови агрофірми (чи колишнього колгоспу): ні неділі, ні вихідного, ні свята...

Пригадую, минулого літа показувала нам Тислицька посіви. Особливо тішило її поле з насінневою кукурудзою, яка після кількох дощів пішла у ріст, як з води. А то пригальмували біля гречки, що буквально пінилася білим цвітом.

— Буде добрий прибуток для фірми, — кинув хтось з нас, журналістів, згадавши нові цінники в продуктових магазинах.

— Воно-то так, — погодилась Стефанія Антонівна. І додала: — Буде, якщо добре цвіт зав'яжеться. Якщо не задощить. Якщо, зрештою, зберемо без втрат...

Справді, від багатьох «але» залежить селянин. І все ж таки, мабуть, найбільше від своєї праці. То мудро нашими предками сказано: як дбаєш...

Але навіть тим, що вирощено, у що вкладено стільки праці, не можемо належним чином скористатися. І скільки того добра пропадає в буртах, на різних базах, у вагонах...

— А все від того, — каже голова агрофірми, — що наша держава не має сучасної переробної бази, сільгосппродукції, що вона, ця база, не тільки примітивна, але й віддалена від виробника. Ну, скажіть: навіщо селянинові вивозити до останнього кілограма помідори чи полуницю за десятки кілометрів — хіба їх не можна переробити в селі? Так, можливо, скооперувати зусилля кількох господарств-сусідів, але щось робити треба. Бо гірко дивитися, як пропадає людська праця.

Треба сказати, що сьогодні агрофірма «Поділля» не тільки вирощує цукрові буряки й овочі, виробляє молоко і м'ясо. Тут, під Тернополем, коптять ковбасу і печуть хліб, роблять паркет і шиють хутряні шапки, виготовляють ланцюги для господарських потреб і тешуть з каменю пам'ятники... Півтора десятка підсобних цехів виготовляють різноманітну продукцію. Отже, і місцевим жителям не треба її шукати в магазинах обласного центру, й іншим продають чи просто обмінюють на потрібні товари.

Село, а в ньому — люди

Ось і свій консервний цех нині б не завадив. Раніше до нього за різними клопотами якось руки не доходили. А тепер купити і змонтувати технологічну лінію по переробці городини й садовини — то треба круглу копійку мати.

Як і для того, щоб накрити склом кілька гектарів землі — зробити сучасний парник. Ще два роки тому прикинули — треба шість мільйонів карбованців. А тепер таке будівництво «потягне» вже за сто мільйонів. А де їх узяти, коли і бензин, і техніка, і насіння дорожчають буквально з кожним днем?

Уявляю, як дехто із земляків Стефанії Тислицької, прочитавши ці рядки, іронічно кине: «Знайшли про кого писати. При колишній владі ордени одержувала. З президій не виходила. Комуністичному режимові служила». То правда: і ордени має, і в різних президіях сиділа... А ось щодо того, кому служила — то поміркувати треба. Бо агрофірма навіть у нинішньому перехідному періоді працює стабільно, люди з обласного центру їздять сюди на роботу. Проблеми з робочими руками, з чим нерідко стикаються приміські господарства, тут не існує. І, звісно, чому: риба шукає, де глибше, а людина — де ліпше.

Бо і заробітками люди не обділені, і крам якийсь для них завжди підкинуть, і з будівельними матеріалами допоможуть. І то не буде перебільшенням, коли скажу: в усі часи Стефанія Тислицька передусім дбала про людей, з якими її звела доля, з якими працювала поруч. А вже потім — про врожайність цукрових буряків, про добові прирости м'ясного поголів'я. Та й, зрештою, отой людський фактор, який вона ніколи не випускала з поля зору своїх професійних і людських інтересів, працював і на хліб, і на цукор, і на м'ясо. На все те, що ми звикло називаємо виробничими показниками.

Причому, дбала (і дбає!) вона не тільки про фасад свого господарства. І випадок з Кип'ячкою, бригадним селом, загубленим у полях, ще раз виразно підтвердив стратегію соціального вибору Стефанії Тислицької.

Кип'ячка, як і сотні, тисячі сіл нашої України, була занесена вже до списку неперспективних. Тобто, приречена на повільне відмирання. Бо ні школи, ні медпункту, ні крамниці в Кип'ячці уже не було. Навіть доброї дороги, яка б зв'язувала село з обласним центром, вона не мала. Отож п'ять років тому місцеві жителі одноголосно проголосували за приєднання села до агрофірми «Поділля». І з тих пір ніби святі над селом пролетіли. На місці колишнього занедбаного складу з'явився Народний дім з просторим, красиво оформленим залом, збудували двоповерхову школу-садочок з класами, ігровими кімнатами, їдальнею, проклали до села асфальтову дорогу, провели в сільські оселі газ...

Усе потрібне одержала від агрофірми й місцева церковна громада для реставрації старовинного храму Різдва Пресвятої Богородиці, де протягом кількох десятиліть не відправляли службу Божу. Церкву прикрасив новий іконостас, за кошти агрофірми проведено опалення від шкільної котельні.

Отож вірні Української греко-католицької церкви з Кип'ячки попросили отця Йосафата відправити у відновленій церкві Святу Літургію за здоров'я Стефанії Тислицької, за інші ласки, які дарує голові і людям Господь.

А наприкінці Служби Божої вдячні прихожани заспівали «Многая літа».

«Многая літа» — голові. Ось тепер і судіть, кому вона служила і служить.

У ДНІ цьогорічних Різдвяних свят галицькі села приймали гостей із Севастополя — офіцерів Військово-Морських Сил України. На святкове богослужіння у Великих Гаях місцеві хлібороби прийшли з дорогим гостем — командуючим Військово-Морськими Силами України, контр-адміралом Борисом Кожиним. І подумалося мені: ми обов'язково виживемо, переборемо труднощі, коли на одному кораблі Української державності зійшлися чи точніше—стали на вахту люди, які вирощують хліб і оберігають священні рубежі нашої Батьківщини.

Бо непереможний той народ, який має хліб на столі і щит у руках.

Роман ВАТРИЧ.

Тернопільська область.

Перший український тролейбус з маркою виробничого об'єднання «Львівський автобусний завод» зійшов з конвеєра експериментальної дільниці.

Нова машина розрахована на 112 пасажирів і розвиває швидкість 70 кілометрів на годину. Нині йдуть випробування, а незабаром новий ЛАЗ-52523 можна буде побачити на вулицях обласного центру.

НА ФОТО: перший український тролейбус.

Фото Валентина ПЕСЛЯКА.

Власна валюта

ГЕКТАР ЗЕМЛІ— ЗА СЕРЕДНЬОМІСЯЧНУ ЗАРПЛАТУ

Необхідно створити умови для конвертованості гривні

В Україні диктатура тоталітаризму знищена, а диктатура закону з різних причин не забезпечується. І тому всі намагання запровадити в економіку ринкові елементи тільки зміцнюють чорний, мафіозний ринок. І якщо на тлі нинішнього економічного хаосу запровадити гривню, то її рейтинг серед грошових одиниць світу буде аж ніяк не вищий за сьогоднішній рейтинг купона, бо він зумовлюється станом української економіки.

Першою умовою конвертованості грошової одиниці будь-якої країни є не тільки необхідний запас іноземної конвертованої валюти, і насамперед американських доларів, а й постійне невичерпне джерело її нагромадження. Запасів валюти в Україні немає. І оскільки конкурентоспроможність українських товарів на світовому ринку нульова, то немає і джерела надходження валюти. До речі, «валютні лихоманки» в західних країнах свідчать, що грошові одиниці держав з достатніми запасами іноземної валюти, з сильною економікою, що продукує конкурентоспроможні товари, не знецінюються. В умовах конвертованості нашої грошової одиниці зарубіжні бізнесмени будуть продавати нам товари і технології невисокої якості, нагромаджуючи запаси нашої гривні. Але врешті-решт їм потрібні не наші гривні, а американські долари. Позбутися гривні вони зможуть тільки в Україні. А оскільки запасів доларів у нас немає, то доведеться продавати сировину, землю.

Отже, конвертувати валюту, торгувати нею на світовому ринку можна лише після того, як зможемо продавати свої товари. Бо конвертованість грошової одиниці в будь-якій країні зумовлюється насамперед конкурентоспроможністю на світовому ринку товарів цієї країни.

Це підтверджує і досвід держав Європи, які йшли до конвертованості своїх грошових одиниць 8—12 років, аж доки не стали виробляти конкурентоспроможну продукцію. Запроваджувати конвертованість гривні сьогодні нонсенс ще й тому, що в Україні не встановлено ціну на землю. А це означає, що найдорожчий засіб виробництва, найдорожчий товар нашої держави — земля зовсім не враховується при встановленні курсу гривні щодо іноземних валют. А відтак і штучно його знижує в небачених розмірах.

Сьогоднішній курс нашої сурогатної грошової одиниці до долара є спекулятивним, штучно заниженим, бо визначає його чорний ринок товарів широкого вжитку.

Запровадження гривні сьогодні не підвищить її курс, а навпаки — знизить, оскільки у зв'язку з наступною приватизацією в усіх країнах СНД відбувається гра на пониження курсу їх валют. Якщо сьогодні ввести в обіг гривню і навіть за теперішнього, а, ймовірно, і за більш низького курсу запровадити її конвертованість, то це занурить народ України в ще глибшу соціально-економічну пітьму, і не на одне десятиліття.

Ось розрахунки. Сьогодні власникам дачних ділянок продають землю по 5 тисяч купонів за сотку. Тобто гектар землі на ринку коштує до 500 тисяч купонів. Якщо ціна цієї землі зросте навіть до мільйона купонів чи гривень за гектар, то все одно вона буде мізерною для іноземців. Мізерна ціна для зарубіжних громадян є недосяжною для громадян України. Адже для ведення фермерського господарства потрібно щонайменше 10—15 гектарів землі. В той же час для іноземця чи доморощеного валютного багача гектар української землі за теперішнім курсом нашої грошової одиниці коштуватиме всього 1,5 тисячі доларів, тобто менше середньомісячної зарплати в США, Німеччині, Ісландії...

Ось чому, перш ніж запровадити гривню, а тим більше її конвертувати, потрібно, виходячи із світових цін, встановити в Україні ціни на землю, воду, надра, всі засоби виробництва, всі природні багатства і на цій основі розрахувати курс нашої грошової одиниці.

Анатолій ЛАСКАВИЙ,
кандидат економічних наук, доцент Київського держуніверситету.

У ніч на 12 (25) січня 1918 року в будинку Педагогічного музею (нині — будинок учителя в Києві) Михайло Грушевський оголосив останній універсальний закон Центральної Ради. В одному говорилося: «Однині Українська Народна Республіка стає самостійною, ні від кого не залежною, вільною, суверенною державою українського народу. З усіма сусідніми державами, як-то: Росією, Польщею, Австрією, Румунією, Туреччиною та іншими ми хочемо жити в злагоді й приязні, але ні одна з них не може втручатися в життя самостійної Української Республіки».

Точка зору

НЕ ПІДІРВАТИ КАПІТАЛ ДОВІРИ

НАЦІОНАЛЬНА ЗЛАГОДА ЯК ГАРАНТІЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

Проголошені 75 років тому у вже безнадійній з воєнної точки зору ситуації для УНР, ці слова хвилюють. Трагічна доля першої у XX столітті Української держави змушує замислитися: а чи не виявиться сучасна незалежна Україна таким же нетривким утворенням? Що треба робити і чого не треба робити, щоб зміцнювати незалежність?

У ейфорії після серпня 1991 року деякі політики, і особливо представники молодого покоління колишніх радикальних напрямів, намагаються протиставити постать Миколи Міхновського постатям Михайла Грушевського, Володимира Винниченка, Симона Петлюри. Висловлюються думки, що останні нібито зраджували інтереси українського народу, штовхаючи Україну до федеративного союзу з Росією. Курс на самостійність керівники УНР проголосили нібито надто пізно.

Звинувачення будівничих УНР справедливе тільки з позицій формальної логіки. Справді, Міхновський самостійником був завжди, а вони розгортали національно-визвольний рух на платформі федералізму і тільки в січні 1918 року оголосили про самостійність УНР. Міхновський був послідовний, бо гасел не змінював.

Та придивимося до цих гасел. Перу Міхновського — одного з фундаторів першої в російській частині України національно-визвольної організації — Революційної української партії (1900 р.) належить «Катехизм українця». Документ, що набув свого часу широкого розголосу, складається з десяти «заповідей». Ось друга з них: «Усі люди твої брати, але москалі, ляхи та жиди — це вороги нашого народу, поки вони панують над нами й визискують нас». Третя «заповідь» звучить так: «Україна — для українців! Отже, вигонь звідусіль з України чужинців-гнобителів!» У п'ятій «заповіді» сказано: «Не бери собі дружини з чужинців, бо твої діти будуть тобі ворогами».

Природна для кожного націоналіста любов до власного народу трансформується тут у знавіснілу ненависть до людей інших національностей, «винних» тільки в тому, що вони народилися й живуть в Україні. Аморальність цих рядків не можна виправдати тим, що вони є продуктом тієї епохи, коли кожне написане українське слово переслідувалося царськими чиновниками. Після падіння імперії, коли перед українцями відкрилися перспективи творення національної держави, у Міхновського виявилося мало послідовників. Він не зробив політичної кар'єри.

Переважна більшість діячів національної революції не називала себе націоналістами, бо масова свідомість цього терміну не сприймала. Давалася взнаки боротьба, що її вели імперські власті проти національно свідомих українців, яких звинувачували в сепаратизмі й таврували як «мазепинців».

Грушевський, як і Міхновський, був-таки націоналістом. Але він сприймав націоналізм як любов до своєї нації, а не як ненависть до націй сусідньої. Семантична багатозначність цього терміну викликала появу уточнюючого замінника на означення екстремістських, деструктивних, людиноненависницьких виявів націоналізму. Ним став термін «шовінізм» (від прізвища літературного героя — наполеонівського солдата Шовена), який увійшов у всі європейські мови. Критикуючи у **1917** році платформу Міхновського, Михайло Грушевський розглядав прояви українського шовінізму, пропаганди виняткової власного народу, нетолеранції (тобто нетерпимості. — **Авт.**) супроти інших народностей як національний злочин. «Україна не тільки для українців, — писав він, — а для всіх, хто живе на Україні, а живучи, любить її, а люблячи, хоче працювати для добра краю і його людності, служити їй, а не оббирати, не експлуатувати для себе».

Можна закинути Грушевському, як і іншим лідерам національної революції, що вони на кілька місяців запізнилися з утвердженням самостійності Української держави. Треба було зробити це в Третьому Універсалі Центральної Ради, тобто 6 листопада 1917 року, коли проголошувалася УНР. Автори цього універсалу в дусі революційного романтизму закликали: «станемо на сторожі прав і революції не тільки нашої землі, а й усієї Росії». Такий заклик перебував у кричущій невідповідності з дійсністю. Після невдалого корніловського і вдалого ленінського переворотів демократичний струмінь Лютневої революції практично зник. Але в попередні місяці політична лінія на автономію була виправданою.

Справедливість цього довго доводити не треба. Адже протидія з боку імперського центру і сил, які його підтримували, в Україні була меншою, поки метою Центральної Ради залишалася автономія. Максималістська ставка на самостійність, як вважали прагматичні українські політики, загрожувала поразкою.

Хоч визвольні змагання 1917—1921 років були від початку приречені на поразку, вони відіграли свою роль. Кожний їх рік дорівнював десятиріччям мирного розвитку, якщо говорити про зростання національної свідомості народу. Можна сказати навіть більше: загибель УНР виявилася неостаточною. У перспективі поразка визвольних змагань обернулася перемогою.

Це не парадокс. Замість попередньо запланованого злиття з Росією переможці віддали перевагу перетворенню України у формально незалежну радянську республіку. У союзному договорі між Росією та Україною (грудень 1920 р.) декларувалася «незалежність і суверенність кожної з договірних сторін». За договором від 30 грудня 1922 року Україна утворювала Радянський Союз на формально однакових з Росією засадах. І хоч у тоталітарному морозильнику всі ознаки державності (кордони, столиця, управлінський апарат, прапор, герб тощо) не мали реального змісту, Україна як член — засновник СРСР та ООН усе-таки існувала. Коли партапаратна диктатура зникла, державність України автоматично стала реальною.

Відверто кажучи, сучасні політики мало зробили для утвердження української державності. Незалежна Україна виникла після повторного розвалу російської імперії в оболонці Радянського Союзу. Розвал був наслідком краху комуністичного експерименту, а не результатом національно-визвольної боротьби. З часів УНР змінилося три покоління, але перед будівничими Української держави стоять ті самі проблеми: недостатня національна самосвідомість українців як наслідок тривалої політики русифікації; неготовність багатьох росіян в Україні позитивно сприймати українізацію державних інститутів; імовірність приходу до влади в Росії червоно-коричневих, що загрожує в разі недостатньої обороноздатності України прямою збройною агресією. Розв'язання цих проблем ускладнюється глобальною кризою посткомуністичної доби. Визначаючи за таких надскладних умов тактику й стратегію державного будівництва, сучасні українські політики повинні взяти за приклад зваженість, поміркованість і мудрість своїх попередників — лідерів УНР.

У незалежній Україні перед націоналістами відкрилося широке поле діяльності, спрямованої на відродження національної свідомості українців, особливо на території майже суцільної русифікованості (південні і східні області). Ця діяльність повинна морально й матеріально заохочуватися державою, але на таких самих засадах, як і діяльність російських, грецьких або болгарських націоналістів. Було б небезпечно покласти український націоналізм в основу державного будівництва. Одночасно державні інститути повинні чутливо реагувати на всі випадки злоякісного переродження націоналізму в шовінізм. Щоб забезпечити просування державотворчого процесу, потрібна національна злагода, згуртованість громадян усіх національностей.

Українську державу треба будувати як державу української нації. Однак термін «нація» має два значення. Життєво важливо віддати перевагу тому з них, яке стало загальноприйнятим у цивілізованому світі: співдружність людей різних національностей в одній державі. Здійснювана за радянських часів державна фіксація (наприклад, в паспорті) об'єктивно існуючого поділу людей за класами і національностями була складовою частиною тоталітарної практики партії, яка за допомогою принципу «поділяй і владарюй» зміцнювала власну диктатуру. Розуміння терміну «нація» в його первісному значенні і відповідно — будівництво України як держави етнічних українців співзвучне такій практиці. На жаль, немало людей співчувають їй і досі. Та за відсутності диктатури (а хто тепер мріє про неї?) етнократична держава з багатонаціональним складом населення, яке мільйонними зв'язками пов'язане з сусідньою Росією, приречена на загибель.

Українській державі треба відмовитися й від такої зловісної спадщини, як надання окремим національностям політичної правосуб'єктності, тобто вбудовування етносу в політико-адміністративний устрій (національні сільради, округи, автономні області і республіки). Закладена у підвалини СРСР і побудована за його зразком Югославії «етнічна бомба» із зникненням диктатури розвалила ці держави. Специфічні потреби населення різних національностей задовольняються через культурно-національну автономію, а історичні особливості окремих територій враховуються влаштуванням земельного устрою. Останній вимагає делегування істотної частки повноважень центрального уряду на місця. Поділ влади між центром і периферією є відмітною рисою демократично будованої держави, на відміну від безмежного централізму держави тоталітарної.

Більшість українських політиків побоюється, що поділ на історичні землі підірве ще неміцну державність і Україна розвалиться на окремі, малопов'язані одна з одною частини. Однак ця небезпека існуватиме недовго, бо ринкові реформи покінчать з ще існуючим економічним фундаментом віджилого тоталітарного режиму. До того ж демократичне суспільство практично не здатне, на відміну від тоталітарного, використовувати насилля, щоб припинити відцентрові процеси. Землі мають згуртовуватися спільними економічними інтересами. Якщо Донбас, як окрема земля, примножуватиме зв'язки з сусідніми районами Росії, від цього дістане користь вся Україна. Рівною мірою держава повинна виграти від прикордонних зв'язків Закарпаття з Угорщиною або Словаччиною.

Необхідно, однак, визначити той ступінь взаємопов'язання інтересів українців і росіян в Україні, який максимально сприятиме національній злагоді, але не підірве державотворчого потенціалу. Є певні ознаки, без яких держава не може існувати: територія, власний управлінський апарат, керована зсередини економіка, зовнішня атрибутика (прапор і герб). До них у специфічному становищі України треба додати ще дві: єдину державну мову і єдине громадянство. Дозволити собі подвійне громадянство і дві державні мови незалежна Україна не в змозі. Виконання цих вимог громадсько-політичних організацій проросійської орієнтації неминуче призведе до появи нової Малоросії. Така перспектива, очевидно, не влаштує національно свідомих українців. Людям з імперським складом мислення (а таких немало й серед українців!) треба зрозуміти, що імперії вже нема.

На закінчення порівняємо умови утвердження незалежності України, як вони складалися в часи Центральної Ради і тепер. Готовність українців брати активну участь у державотворчому процесі явно зросла. Вони тепер більше усвідомлюють свою належність до нації, яка має власну ментальність, місце у співдружності народів, історію. Український народ тепер воз'єднаний у єдиній державі, і чільне місце в процесі національного відродження належить Галичині. Не слід, однак, недооцінювати негативних наслідків радянської доби. Після 1933 року традиційне українське село зникло. У післявоєнні десятиріччя процес русифікації східних і південних районів зайшов надто далеко. Між переписами населення 1970 і 1989 років приріст росіян в Україні виявився більшим, ніж приріст українців. Вирішальну роль у цьому відіграв фактор русифікації.

Більшість російськомовного населення в Україні під час референдуму 1991 року висловилася за відокремлення від Росії. Не треба помилятися в оцінці такого вибору: люди висловлювалися головним чином за ліквідацію імперського центру з абсолютистським владою. Подібні відцентрові процеси спостерігаються й у Росії. Однак позиція росіян на референдумі ясно засвідчила, що вони не відчувають для себе небезпеки в існуванні незалежної Української держави. Важливо не підірвати цей капітал довіри безвідповідальними адміністративними рішеннями в галузі українізації. Важливо також не відставати від Росії в темпах ринкових реформ.

Докорінно змінилися зовнішньополітичні умови утвердження незалежної України. У 1917—1918 роках УНР змушена була спиратися тільки на сумнівну підтримку Німеччини і Австро-Угорщини. Країни Антанти беззастережно підтримували Денікіна з його гаслом «єдиної і неділимої Росії». Тому поразка австро-німецького блоку у світовій війні визначила абсолютну міжнародну ізольованість українського визвольного руху. Тепер міжнародне становище України інше. Поява в Європі імперського тоталітарного монстра у вигляді червоної або коричневої Росії — не в інтересах великих держав. Відмовившись від ядерної зброї, нова Україна розчистила шлях для зв'язків з високорозвинутими країнами, в тому числі у воєнній сфері. Ці зв'язки є додатковою гарантією зміцнення української державності.

Станіслав КУЛЬЧИЦЬКИЙ, доктор історичних наук.

ЗАКОН І СПРАВЕДЛИВІСТЬ

ПРО КВАРТИРИ, ЧЕРГИ, ПІЛЬГИ...

Стаття 64 проекту нової Конституції зобов'язує державу забезпечувати рівні можливості для всіх як основу соціальної справедливості. Але ж і складна це штука — «справедливість»! Потрібна вона всім, проте розуміє її інколи кожен посвоєму. А може, дійсно, в кожного своя правда?..

Візьмемо одну з найболючіших для нас проблем — житлову. Є проблема, є й численні листи до редакції. «Чому так тяжко жити й боротися за свої права?» — з таким, для когось, може, й риторичним, запитанням звернулася до редакції наша дописувачка з Черкащини С. Міклашевська. Так сталося, що набула вона за судовим рішенням у власність частину будинку, побудованого разом з колишнім чоловіком, потім ще отримала в спадщину після матері другий будинок. Тепер, як відомо, це власність приватна, але ж численні обмеження зберігаються і досі, зокрема вимоги статей 101—103 Цивільного кодексу України. Зміст їх зводиться до того, що два житлові будинки чи частини кількох будинків на одного громадянина, одне подружжя, що проживає разом, чи на їхніх неповнолітніх дітей — це забагато. Протягом року одного з будинків необхідно позбутися, інакше за рішенням місцевої влади його можуть вилучити і продати примусово, повернувши потім одержану суму власникові. Саме тому почалися у С. Міклашевської непорозуміння з місцевою владою з приводу того, що саме їй відчужувати — успадковану хату чи частку у спільному з колишнім чоловіком будинку. Але ж згідно з вимогами статті 103 Цивільного кодексу право вибору належить власникові і більше нікому іншому. Втім, поки діють згадані норми цивільного законодавства, продавати чи відчужувати якимось іншим чином свою приватну власність все одно доведеться.

Якщо ж назвати другий будинок дачею і, відповідно його зареєструвати, тоді вже претензій ніхто не пред'являтиме. Дача, нехай і три- чи чотириповерхова, не вважається житловим будинком, тобто приміщенням, пристосованим для постійного проживання».

А ось відразу кілька читацьких дописів про пільгові черги на поліпшення житлових умов. «Система тільки декларує право на пільги, але виконувати їх не збирається», — пише до редакції батько двох близнят В. Афанасьєв з Києва. З 1982 року він перебуває у пільговій черзі на житло і впевнений, що в його районі деякі категорії громадян, серед них і сім'ї, які мають близнят, кілька років зовсім не отримували квартир. Автор листа цікавиться, яким же чином повинно розподілятися житло між різними категоріями громадян, що мають

Думка оглядача

право на його першочергове одержання та в загальній черзі. Схожа проблема і в родини Слісаренків з Харківщини. Є й інші подібні листи до редакції. А що каже з цього приводу Закон? Стаття 43 Житлового кодексу України встановлює тільки, що строк надання житлових приміщень тим, хто має право на пільги, визначається днем їх постановки на облік. А згідно з пунктом 36 Правил обліку громадян, які потребують поліпшення своїх житлових умов, та статтею 21 Житлового кодексу трудові колективи на підставі своїх колективних договорів з адміністрацією можуть розподіляти квартири між різними категоріями пільговиків та загальної черги в межах житлової площі, переданої цьому підприємству, установі. Всі категорії громадян, що мають право на першочергове одержання житла, користуються між собою рівними правами, крім інвалідів Великої Вітчизняної війни та прирівнених до них деяких інших категорій, для яких житло розподіляють за цільовим призначенням відповідні органи місцевої влади. Таким чином, конкретних пропорцій наше законодавство, на жаль, не встановлює, передаючи цю функцію на розсуд тих, хто й розподіляє квартири.

Проте, як на мене, головна причина поневірянь цих людей, особливо в наш складний час, полягає зовсім в іншому. Готуючи цей огляд, спробував ретельно перелічити всі категорії громадян, які мають право на першочергове поліпшення своїх житлових умов. Назбиралося за півтора десятка найрізноманітніших категорій, які мають переваги перед іншими громадянами у строках одержання квартир. Додамо сюди ще, за найскромнішими підрахунками, 7 категорій тих, кого взагалі треба забезпечувати житлом поза всякими чергами. І от на всі ці категорії приходять одна — три квартири. А в загальній черзі хтось також терпляче чекає на своє щастя з 1979 року. То, може, час припинити створювати черги поза чергою?

Особливо болючою стала нині проблема захоплення тимчасово вільних або чомусь взагалі незаселених квартир. Як видно з численних читацьких дописів до редакції на цю тему, пристрасті інколи сягають тут такого рівня, що деякі службові особи вважають за краще взагалі «не зв'язуватися» з тими, хто порушує законодавство про розподіл житла, законні права інших громадян. А наші читачі висловлюють зовсім протилежні точки зору на цей аспект такої інколи недосяжної соціальної справедливості. Так, О. Неїжко з Переяслава-Хмельницького опинилася з трьома дітьми без даху над головою і після тривалих поневірянь самовільно вселилася до квартири, яка призначалася для іншої сім'ї. «Я не можу сказати, що вона їм не потрібна, але в них стан не такий, як у мене»,— вважає О. Неїжко.

Як бути? Можна, звичайно, послатися на відомий афоризм древніх: «Суворий закон, та все ж закон!» — і скінчити справу примусовим виселенням в адміністративному порядку або ж через суд. Тим більше, що й стаття 116 Житлового кодексу України до таких громадян невблаганна і передбачає тільки виселення без надання іншого приміщення.

А для подібних випадків, коли людям просто нікуди подітися, було б доцільно терміново створити спеціальні житлові фонди соціального захисту для тимчасового проживання тих, хто цього справді потребує.

Сергій ІВАНЧЕНКО.

Реалії

РОЗЛУЧЕННЯ ПО-ВІННИЦЬКИ

Житлові проблеми були, є і, мабуть, залишаються найболючішими для багатьох людей. Хтось терпляче чекає їх розв'язання, більшість же намагається дати собі раду, стукаючи в усі двері, не минаючи за старою звичкою, й редакційних. За кожним листом, що надійшов на нашу адресу, стоїть чиясь образа, сімейна трагедія, а головне — переконання: саме тут зможуть допомогти отримати житло. Серед загальної маси скарг трапляються й винятки, наприклад, лист вінничанки Галини Іваненко, яка благала допомогти «усунути несправедливість в наданні житла її родині». З певних причин не називаємо її справжнього прізвища, бо це справді нещасна мати, яку відчай привів до нашої редакції.

Родина Г. Іваненко багато років свого життя провела в очікуванні поліпшення житлових умов, хоч мала всі підстави для позачергового розв'язання цієї проблеми — Галина Семенівна та її чоловік — інваліди. Спливав час. Підростали діти. Довелося забрати з села немічну матір. Старший син одружився, а невдовзі народився онук. Стільки різних людей у двох кімнатах мирно не уживалися. Всякого бувало. Та ось на підприємстві, де працювала Галина Семенівна з чоловіком і де вони перебували у черзі на розширення житлової площі, стало відомо, що невдовзі відбудеться розподіл квартир у новому будинку. Саме тоді Галина Семенівна й вирішила розлучитися з чоловіком, мотивуючи це неможливістю співіснувати під одним дахом з людиною, котра все життя знущалася з її слабохарактерності. Можливо, на такий крок її підштовхнув приклад колег, бо напередодні розподілу квартир ще з десяток сімей вчинили так само.

У серпні 1991 року відбулися профспілкові збори, на яких головним було житлове питання. І коли черга підійшла до надання квартири родині Іваненків, то виявилося, що в них уже три сім'ї: Галина Семенівна з сином та старенькою матір'ю, її колишній чоловік та старший син з дружиною й малим дитям. Відповідно й квартири виділили. Нашу скаржницю з сім'єю залишили мешкати у старій, колишній чоловік отримав однокімнатну у новобудові, а родина сина отримала двокімнатну квартиру повторного заселення. Здавалося б, усі мають лише радіти й вхідчини святкувати, але...

Саме тоді, як казав відомий гуморист, пішли листи. Галина Семенівна надсилала скарги в усі інстанції з проханням допомогти «усунути несправедливість». Її обурювало, що квартиру надали не їй, а синові. «Невже за довгі роки непосильної праці і власної квартири не заробила?» — у розпачі запитувала вона. Таке ставлення до рідного сина видається незрозумілим. І ми сушили голову над цим, аж поки не з'ясувалося, що таким чином Г. Іваненко намагалася приховати бажання допомогти своїй дитині.

Сталося так, що квартира, яку одержав син, була йому не до вподоби. Перший поверх, невдале планування, стара сантехніка... І він тиснув на матір, а та писала скарги. Бо чого не зробить мати заради дитини, нехай і невдячної. Так і Галина Семенівна, переступивши через совість, шукала своєї правди. Розраховувала й на замовлене на захист «обділеної» жінки редакційне слово. Але чим зарадити бідній матері? Допомогти її синові, який до речі, ніде не працює і спекулює материною інвалідністю, отримати кращу квартиру? Чи, можливо, спробувати довести Галині Семенівні, що вона марно витрачає час, шукаючи сумнівної правди? Але коли вона не вірить висновкам десятка різних комісій, зокрема з центрального правління УТОСу, що займалися її справою, де гарантії, що редакційний працівник розвіє туман материнської любові? У таких питаннях порадником може бути лише закон. А згідно з ним житло родинам Іваненків надано правильно, і претензії сина щодо старої квартири не мають жодних підстав.

Бажаючих вирішити свої проблеми з допомогою редакції багато. Хочемо їх попередити: коли шукаєте такої правди, як Г. Іваненко, то не марнуйте ні своєї ні нашого часу. А ви, люблячі діти, не примушуйте батьків кривити душею, йти проти власної совісті.

Тетяна КВІТ.

Вінниця.

Юридична консультація

Наші житлові будинки, надвірне господарство з присадибними ділянками потрапляють під знесення. Ми не бажаємо ламати свій життєвий устрій, не бажаємо виселятися і жити в багатоповерхових будинках. Чи маємо ми право не виселятися і що нам робити в цій ситуації?

І. ЛАХНО, П. СЕРДЮК, І. СЕСЬ, І. МАЛИЙ.

Дніпропетровськ.

Якщо ви не згодні з рішенням державної адміністрації Дніпропетровська про знесення будинків індивідуального сектора, то маєте право звернутися до народного суду, який вирішить цей спір. При цьому будинки не можуть бути знесені до винесення судом відповідного рішення.

У разі, коли ви рішення держадміністрації не оскаржите в суді, а також коли суд не задовольнить вашого прохання і якщо ви не є власником землі, на якій зведено будинки та інші споруди, доведеться виконати рішення держадміністрації про знесення та виселення. Якщо не зробите цього добровільно, до вас можуть бути застосовані примусові заходи — виселення в так званому адміністративному порядку.

Зрозуміло, що знесення будинку, в якому прожив багато років, тягне за собою незручності, але чинне законодавство деякою мірою компенсує їх.

По-перше, ви одержите квартиру в будинках державного або громадського житлового фонду. Якщо ви захочете одержати кооперативну квартиру, місцева держадміністрація зобов'язана надати вам можливість позачергового вступу до житлового кооперативу. Сьогодні ви можете одержати квартиру з розрахунку не менш як 9 квадратних метрів житлової площі на одну особу.

Крім того, законодавство встановлює грошову компенсацію за знесення не тільки житлових будинків, а й сараїв, гаражів, погребів тощо, а також за плодово-ягідні насадження.

Раніше вартість будинків, інших споруд, плодово-ягідних насаджень визначала спеціальна комісія за оціночними нормами, в основу яких було покладено державні роздрібні ціни на будівельні матеріали на час спорудження будинку з урахуванням тарифів на їх транспортування та розміру заробітної плати робітників, зайнятих у будівництві.

Зрозуміло, такий підхід не відповідає сучасним умовам. Тому Закон «Про власність» встановлює у цих випадках попереднє відшкодування збитків, заподіяних знесенням будівель. Збитки відшкодовуються в повному обсязі відповідно до реальної вартості майна на момент припинення права власності на будівлю. Сюди ж включаються також неодержані доходи, які міг би одержати власник будівлі (ч. 2, ст. 52, п. 4 ст. 48 Закону).

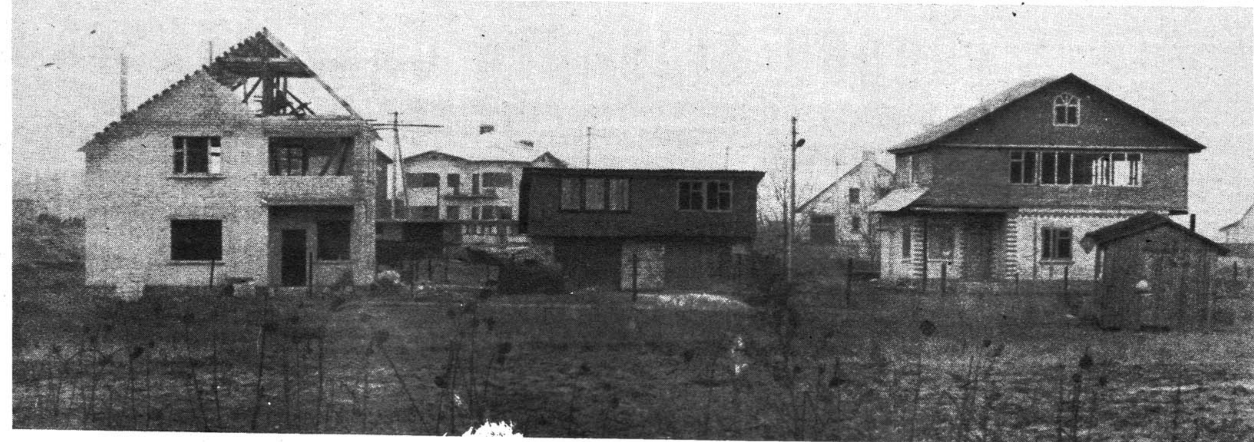
У разі незгоди з розміром нарахованої грошової компенсації ви маєте право оскаржити його в народний суд за місцем знаходження держадміністрації, яка сформувала оціночну комісію, або звернутися з відповідною заявою до вищестоящої держадміністрації.

Якщо розмір компенсації залишиться незмінним і не влаштовуватиме вас і надалі, зверніться з письмовою заявою до підприємства, організації, для яких ця земельна ділянка відводиться, або до місцевої державної адміністрації (тобто до тих організацій, які є забудовниками) з проханням надати вам можливість використати будівельні матеріали за своїм розсудом. Зазначені організації повинні посприяти вам у цьому. У такій ситуації ви не одержите грошової компенсації за будинок та інші споруди, але набудете право розпоряджатися будівельними матеріалами, наприклад, можете продати їх за свою ціну.

Є й інший вихід з такої ситуації. Якщо в місцевості, де ви мешкаєте, дозволяється індивідуальне житлове будівництво і є відведені під нього земельні ділянки, ви маєте право порушити питання про перенесення будинку в нове місце. Але таке можливо зробити, якщо вас це місце влаштовує і таку «передислокацію» дозволяють технічні характеристики будівлі.

У кожному конкретному випадку можливість такого перенесення визначає місцева держадміністрація. При цьому всі витрати, пов'язані з перенесенням будівлі, бере на себе забудовник. Якщо бажаєте перенести свій будинок самостійно, будь ласка. За укладеним із забудовником індивідуальним договором вам буде відшкодовано всі пов'язані з цим витрати.

Сергій ДЕМСЬКИЙ,
завідуючий юридичним сектором «Голосу України».

СПРАВЕДЛИВІСТЬ ДЛЯ ВИБРАНИХ

Рішення про виділення землі під забудову цих дач приймалось на найвищому державному рівні — в квітні 1989 року колишня Рада Міністрів УРСР видала з цього приводу спеціальне розпорядження № 134, згідно з яким неподалік села Брусилів Чернігівського району відводилось 15 гектарів землі для 100 забудовників. Трест «Північспецбургаз» мав споруджувати тут (на взаємно вигідних умовах) будиночки для своїх працівників, щоб ті могли відігріватися душею і тілом від суворих умов Ямалу. Але насправді «ямальська операція» виявилася звичайнісінькою ширмою для місцевої номенклатури, яка, осідлавши згадуване вище розпорядження Ради Міністрів, на цілком узаконених підставах почала освоювати цю чудову місцину. А коли й того виявилось замало, то кращі люди почали займати щонайкращі ділянки і під Бромиками.

Будівництво ведеться з розмахом. Навіть в наш час, коли на інших будовах усе «заморожено» як на Ямалі. Щодня поспішають на ударну будову самоскиди з бетоном, блоками, крани, бригади будівельників. І ви тільки подивіться, які ростуть будиночки!

Та й не дивно, бо які ж і люди! У своєрідній ролі виконроба тут виступає сам керуючий трестом «Чернігівоблбуд» В. Демшевський — людина з величезними можливостями і з ще більшим досвідом, адже зводить оце вже третю дачу (останню — нібито для сімдесятилітнього батька). Неподалік розташовані котеджі голови облспоживспілки, директора продовольчої бази, директора заводу сухого молока, директора об'єднання молочної промисловості.

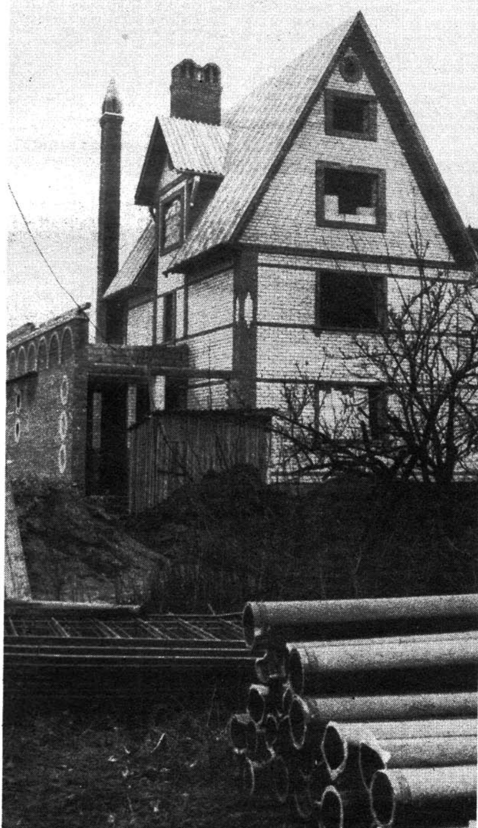
Що характерно, нікого в Чернігові не цікавить, звідки дефіцитні матеріали, почім вони купувалися, від яких об'єктів відривається техніка. А чого там, власне, й цікавитися, якщо найбільше будиночків оформлено на родичів керівництва обласної Ради, УВС області. Зокрема, по дачі мають сваха та дочка заступника начальника УВС. Так що той, хто міг би «поцікавитися», і так усе знає, а іншим — зась. І навіть мої звертання у Міністерство внутрішніх справ України з приводу цих та інших зловживань керівної верхівки залишились фактично не перевіреними. Заступник начальника Управління кадрів МВС В.М'якота відповів, що, мовляв, порушень у будівництві згаданих дач «не виявлено».

Тільки про яку ж тоді «соціальну справедливість» розпинається нині обласний координаційний комітет Соціалістичної партії, очолюваний згадуваним на початку дачним «виконробом» В. Демшевським? Чи й справді за народ він так уболіває, чи за тими часами, коли уряд тільки тим і займався, що видавав спеціальні дачні розпорядження? А, може, ті заклики до соціальної справедливості — лише для того, щоб відвернути увагу від номенклатурного будівництва, яке останнім часом набуло розголосу у Чернігові?

А дачі ростуть. Триває будівництво комунізму. Для окремо взятих осіб.

Іван П'ЯВКО,
начальник інспекції штабу УВС Чернігівської області, підполковник міліції.

Фото Валерія ІНЮТІНА.

Експрес-інформація

СУМНА СТАТИСТИКА

Підсумки роботи за 1992 рік та завдання на нинішній обговорювалися на зустрічі президента Молдови М. Снєгура з керівниками міністерств і відомств республіки.

У своїх доповідях промовці серйозно аналізували ситуацію, що склалася в промисловому виробництві республіки. Згідно наведених ними даних спад виробництва Молдови за 1992 рік дорівнює 28,3 відсотка порівняно з попереднім роком.

Учасники зустрічі підкреслили необхідність відновлення розірваних економічних зв'язків та пошуку нових шляхів для продовження економічних реформ.

НЕ СТИХАЮТЬ ПОСТРІЛИ В КОЛИШНІЙ ЮГОСЛАВІЇ

Відновилися збройні сутички між загонами мусульман і федеральною армією Союзної Республіки Югославії. Бої відбувалися вздовж кордону між Боснією і Герцеговиною та Сербією.

Згідно повідомлення інформагентства ТАНЮГ, приводом для бойових дій стала атака з боку мусульман міста Любов'ї, розташованого на сербській стороні річки Дрини.

Запеклі бої між мусульманами й хорватами точилися й у центральній частині Боснії в місті Горни-Вакуф, яке, згідно з Женевським мирним планом, повинно перейти під контроль хорватів.

І ЗНОВ АРТИЛЕРІЙСЬКІ АРГУМЕНТИ

Після тижневого затишшя абхазька сторона відновила артилерійські обстріли Сухумі. Одинадцятьма з двадцяти чотирьох випущених по місту снарядами зруйновано житлові будинки в густонаселених районах міста. Серед мирного населення є жертви.

Загалом за 5 місяців конфлікту з абхазької сторони загинуло 642 і поранено 2461 чоловік.

НАДІЯ — НА ВЛАСНУ МІЛІЦІЮ

Резолюцію про неприєднання Інгуської республіки до Чечні прийнято надзвичайним з'їздом інгуського народу, що проходив у Назрані. У документі стверджується, що Інгуська республіка й надалі залишатиметься в складі Російської Федерації.

У той же час делегати зажадали виведення російських військ зі своєї території й створення на території республіки власних правоохоронних органів.

Б'ЮТЬ ПО РАКЕТАХ — ГИНУТЬ ЛЮДИ

Третю повітряну атаку за неповний тиждень здійснено союзниками проти Іраку. У ній використовувалося близько 70 бойових літаків. Під час атаки було знищено деякі зенітно-ракетні системи на півдні і півночі Іраку.

Як повідомив офіційний представник Пентагону, перед кожним польотом союзники пропонували С. Хусейнові виконати резолюції ООН.

Згідно з інформацією, що надійшла з Багдада, в результаті нальотів загинув 21 чоловік.

Військові спеціалісти з країн — членів НАТО вважають, що протиповітряній обороні Іраку в результаті останньої атаки завдано серйозного удару.

РАХМОНОВ ЗАСТЕРІГАЄ

Є небезпека наступу проісламських опозиційних сил, що базуються в Афганістані, на територію Таджикистану. Про це заявив виконуючий обов'язки Президента республіки Е. Рахмонов. На його думку, наступ може розпочатися через декілька місяців. Адже на території Афганістану перебувають десятки тисяч жителів сусідньої республіки, витіснені зі своєї території силами, які підтримують нинішній уряд.

За повідомленнями наших власних кореспондентів та зарубіжних інформагентств.

ЗНОВУ ВІДНАЙТИ ОДНЕ ОДНОГО

Представляємо дипломатичний корпус в Україні

З ДОСЬЄ «ГОЛОСУ УКРАЇНИ»

Надзвичайний і Повноважний Посол Угорської Республіки в Україні пан Іштван Варга народився 15 березня 1943 року на півдні Угорщини. Закінчив університет у Сегеді, де вивчав російську і німецьку мови. За освітою — філолог. Працював у бюро подорожей студентів і молоді. У 1977 році перейшов на роботу в Міністерство закордонних справ Угорської Республіки, де займався німецькомовними країнами. Потім упродовж шести років працював аташе з питань культури, науки і освіти у посольстві Угорщини в колишній НДР.

Після повернення на батьківщину знову працював у МЗС, потім радником з питань культури в посольстві Угорщини в Москві, генеральним консулом у Санкт-Петербурзі. Одружений, має двох дорослих дочок. Вважає сім'ю своїм надійним тилом, без якого не відбулася б кар'єра.

— Пане Посол, от уже понад рік Угорщина має нового сусіда — незалежну Україну. Як вам такий сусід і які почуття у вас викликає?

— Ну, якщо так порушується питання, то насамперед слід сказати, що ми не відчуваємо нічого такого з його боку, що нас насторожувало б, а це поміж сусідів надзвичайно важливо. З іншого боку, сусід хоч і новий, але з ним в Угорщини були найдружніші відносини, хороші політичні зв'язки. Україна для нас завжди була одним з найважливіших партнерів. І хоч ми через відомі причини змушені були всі наші договори здійснювати через Москву, але це не означає, що у нас не залишилося ані контактів, ані зв'язків. Так, їх треба будувати на новій основі, ніби знову відшукати одне одного. Але ми знаємо, що таке прагнення є не тільки в Угорщини, а й в Україні.

— Як ви вважаєте, у яких галузях, зважаючи на нинішню складну економічну ситуацію, співробітництво наших двох країн найбільш реальне?

— В багатьох, якщо працювати наполегливо. Так, чимало зв'язків, зокрема економічні, зруйновано. Але стежечки залишилися. Та й приклади, де співробітництво всі ці роки не припинялося, наприклад, в енергетиці. Я знаю, що багато угорських підприємців, зробивши спробу в Україні, повернулися додому ні з чим. Але ж чимало знайшли тут хороших і надійних партнерів. Підписано ряд нових угод, поновлюються чимало з тих, що з якихось причин були розірвані.

Так, зарубіжних підприємців ще часом відлякує недосконалість українських законів, галопує інфляція в Україні. Буває, невідомо, за які гроші торгувати або купувати, але є надія, що український уряд знайде вихід із цієї ситуації. Мене обнадіює, що створено спільну українсько-угорську комісію співробітництва в галузі економіки. Отже, справа хоч і поволі, але рухається.

— А у сфері культури які ви бачите перспективи? Адже і економічне співробітництво швидше розвиватиметься, якщо ми краще знатимемо одне одного. Адже і ми, і ви стали іншими...

— Знаєте, відсутність коштів і тут дається взнаки. У нас ще недавно була велика суперечка: чи є культура товаром? Так, є, і дорогим. У наших держав поки що замало коштів і меценатів. Підприємці вже можуть платити за культуру. Але в такому разі держава має створити для них такі умови, коли витрачати гроші на культуру було б вигідно. Мистецтву нині важко. Тим більш приємно, наприклад, що в Києві нещодавно в театрі «Сузір'я» успішно пройшов фестиваль європейських камерних театрів за участю однієї з кращих угорських труп.

— В Україні, крім людей інших національностей, проживає близько двохсот тисяч угорців. На вашу думку, як їм тут живеться?

— Гадаю, набагато краще, ніж в деяких інших країнах. Адже в Україні прийнято Закон про національні меншини, що гарантує їм права, і він уже реалізується. Недавно в Закарпатті — місцях компактного проживання угорців — представник Президента пан Крайло видав розпорядження про реалізацію Законів про мови і права меншин. Це дозволяє користуватися угорською мовою в установах, використовувати угорські назви населених пунктів, вулиць та ін.

— А яке становище українців в Угорщині?

— Закон про національні меншини у нас ще тільки готується в парламенті, але це буде зразковий закон. Та я й не чув, щоб у нас в Угорщині зазнавали утисків якісь нації, а серед них і українці. Я сказав би інакше. Нині, коли у Східній Європі, у республіках колишнього Союзу, а тепер незалежних державах, люди почали краще усвідомлювати себе і замислюватися: хто я, то й народи, в тому числі й українці в Угорщині, переживають відродження. Раніше якось все одно було, хто ти. Нині створюються громади, які прагнуть зберігати мову, національну культуру, пам'ятати, де їхне коріння.

А взагалі добре ставлення до всіх націй в Угорщині йде ще від її першого короля, святого Іштвана, який розпорядився приймати до країни всіх, хто забажає у ній жити.

— Раніше Україна та Угорщина обмінювалися студентами. Нині, кажуть, у Києві угорських студентів майже немає...

— Є. Моя дочка Беата навчається в Київському університеті. Та якщо серйозно, то кількість угорських студентів в Україні значно зменшилася. Тут виникає багато проблем. І насамперед різні програми навчання у вас і в нас. Якщо, скажімо, в Угорщині і Німеччині вони ідентичні, то студентові все одно, де навчатися. Його диплом відповідатиме рівневі обох країн. А інакше виникають проблеми з працевлаштуванням. От вам і ще сфера для спільного співробітництва...

— Пане Посол, ви в Україні працюєте понад два місяці. Це небагато, але, кажуть, перші враження найсильніші. Чи сталися за цей час якісь зміни в економічному, політичному, суспільному житті?

— На мою думку, становище погіршується. Уряд змушений був зробити певні неминучі кроки, які, природно, не додали радості населенню. Угорщина також це пережила, але процес був менш хворобливий, оскільки здійснювався поетапно. Дуже хочу вірити, що ці кроки — продумані і поліпшать ситуацію.

— Дякую за розмову.

Інтерв'ю взяла **Валентина ПИСАНСЬКА.**

На знімку: Надзвичайний і Повноважний Посол Угорської Республіки в Україні пан Іштван Варга з дружиною.

Фото Миколи КОЗЛОВСЬКОГО.

Актуально

ПРЕЗИДЕНТ — ОДНЕ, ПАРЛАМЕНТ — ІНШЕ?

Як стало відомо з компетентних джерел, російський парламент на закритому засіданні 18 січня, де обговорювалося питання статусу українського міста Севастополя, дійшов висновку: розв'язати проблему статусу Севастополя протягом першого кварталу цього року. Для цього навіть створено робочу групу на чолі з Є. Пудовкіним. Очевидно, це буде або нормативний акт або політичний документ, в якому буде односторонньо змінено зазначений статус на користь Росії. А отже, проросійським силам у Криму і в Севастополі буде надано додатковий стимул для діяльності, що збурить і без того конфронтаційну ситуацію навколо цього питання, а де-юре буде порушенням принципів міжнародного законодавства щодо непорушності кордонів і територіальної цілісності незалежної держави України, а також відповідних українсько-російських угод.

Зрозумілий і мотив таких дій з боку певної частини російського депутатського корпусу — «гідно» відповісти на непоступливість і твердість позиції України в питанні майбутнього характеру СНД і підписання статусу співдружності. Як відомо, 15 січня в Москві позицію Києва зрозумів Президент Б. Єльцин і заявив, що в співдружності не повинно бути чогось «казарменого». Незрозуміло тільки одне: чому від того, що, певно, знову загостриться конфлікт між владами і політиками в Росії, повинна потерпати Україна?

Володимир СКАЧКО.

Угоди

НА РАДІСТЬ БІЗНЕСМЕНАМ

Американський бізнес-центр відкриється у Києві на Кудрявському узвозі, 7, в приміщенні Державного науково-дослідного і проектного інституту нафти. Угоду про це підписали посол США в Україні Р. Попадюк і директор інституту В. Мельничук.

Тут згодом розміститься американська Торговельна палата, тимчасові офіси для підприємців з Сполучених Штатів, які приїжджають до Києва, бібліотека, зал для виставок і семінарів. У бізнес-центрі також працюватиме комерційний аташе посольства США Стефан Расилько та його помічники.

Основна мета цього закладу: полегшити налагодження контактів між українськими і американськими бізнесменами, надавати підприємцям всесторонню інформацію про ринки України і Сполучених Штатів.

Бізнес-центр розпочне роботу через декілька місяців після облаштування.

Власкори повідомляють

Софія

МОЖЕ ДЕСТАБІЛІЗУВАТИ СИТУАЦІЮ

Безпосередні втрати Болгарії від економічних санкцій ООН проти Сербії і Чорногорії за півроку (червень—грудень) становлять 1,2 мільярда доларів. У своєму листі до генерального секретаря ООН Бутроса Галі міністр закордонних справ Болгарії Стоян Ганев, який нині головує на Генеральній Асамблеї ООН, зазначив, що подальше ембарго проти Бєлграда може призвести до соціального напруження і дестабілізації в його країні. Міністр наполягає, щоб ООН вдалася до заходів, які полегшили б економічну ситуацію в Болгарії.

Василь ЖУКІВСЬКИЙ.

Конфлікти

Невже нова війна?

17 січня США завдали ракетного удару по об'єкту, розташованому неподалік Багдада, де за американськими даними створюється іракська ядерна зброя. Це вже друга атака союзників у складі Сполучених Штатів, Великобританії і Франції по іракських позиціях. Перша, як відомо, відбулася 13 січня по ракетних установках «земля—повітря» і пов'язаних з ними інфраструктурах на півдні Іраку.

Мета цих операцій — примусити Багдад додержувати резолюцій ООН, які, зокрема, передбачають непорушення Іраком кордону з Кувейтом, припинення розробки та виробництва ядерної зброї, а також агресії проти курдів на півночі і шиїтів на півдні.

Якщо два роки тому експерти всіх країн і сподівалися, що результати ембарго примусять Саддама Хусейна сісти за стіл переговорів, то сьогодні більшість з них визнає: треба усунути нині існуючий правлячий режим в Іраку. Тільки тоді Багдад може піти на поступки. У цьому була переконана і стара адміністрація Сполучених Штатів на чолі з головним опонентом Саддама Хусейна Дж. Бушем. Новообраний Президент США Б. Клінтон, зі свого боку, повністю підтримав політику свого попередника. Проте він висловив готовність співпрацювати з Хусейном, але лише за умови, що той безвідкладно виконуватиме резолюції ООН.

Союзники США з числа арабських держав активно підтримують американську політику щодо Іраку, виступаючи проти ескалації напруженості в регіоні Перської затоки і особливо на ірако-кувейтському кордоні.

Спочатку Багдад нібито пішов на компроміс, дозволивши спостерігачам ООН контролювати зону заборони польотів іракської авіації на півночі і на півдні країни. Але потім заявив, що не гарантуватиме їм безпеку, якщо авіація союзників і надалі порушуватиме повітряний простір Іраку.

Отже, цілком можливо, що світове співтовариство стоїть на межі нової війни в Перській затоці. Повітряні бомбування та удари з моря — це лише підготовка до цієї війни. А постраждає від неї передовсім населення Іраку, якому Хусейн вбив у голови, що всі знегоди йдуть від «американського сатани, а не від його режиму». Якщо в такий спосіб іракському лідерові знову вдасться обдурити свій народ, який не звик виставляти напоказ власне жебрацтво і прекрасно вміє приховувати страждання, то від Хусейна слід чекати нових провокацій. А союзники, зокрема США, запевнюють, що майбутнє Іраку багато в чому залежить від поведінки Хусейна, який, як бачимо, не поспішає йти на компроміс зі світовим співтовариством.

Артем ПРОХОРЕНКО.

У сусідів

НА БЛАГО ЛАТВІЇ

Недовго був безробітним колишній латвійський міністр закордонних справ Я. Юрканс. У кінці минулого року відбулися установчі збори Фонду підтримки Латвії. Його засновниками стали Я. Юрканс, депутат Верховної Ради республіки В. Дозорцев, перший міністр економіки в уряді незалежної Латвії Я. Аболтиньш і 4 великі фірми. Президентом організації обраний Я. Юрканс і, мабуть, тому журналісти одразу охрестили її «Фондом Юрканса».

Які ж завдання ставить перед собою ця структура? Основним принципом роботи назване забезпечення зайнятості — як джерела доходів індивідуумів і держави. Засновники вважають, що Латвія надто мала країна, щоб забезпечити збут виробленої продукції, високі кон'юнктуру господарської діяльності та рівень зайнятості. Фонд виступає за укладення довгострокових міждержавних договорів у сфері торгівлі, вільного руху інвестицій і капіталу. Організація також сприятиме експорту латвійських товарів, вважаючи його одним з найважливіших факторів стабілізації місцевої валюти. З питання громадянської злагоди Фонд виступає за відновлення закону Латвійської Республіки про підданство: за надання громадянства до виборів у сейм тим мешканцям Латвійської Республіки, котрі прожили в країні п'ять років і вивчили або зобов'язуються вивчити латиську мову у встановлений час.

Виступаючи перед журналістами, Я. Юрканс сказав, що, на його думку, бізнесмени будуть зацікавлені в діяльності Фонду, оскільки вони щиро хочуть працювати в стабільних умовах. Фонд відкритий для нових учасників. Швидше за все його підтримають і західні бізнесмени. Відповідаючи на запитання, засновники заявили, що вони «не перебувають в опозиції до парламенту й уряду». Фонд тільки у другу чергу — благодійна організація. У першу ж він працюватиме за типом фондів Аденауера, Еберта, Сороса. Тобто «не годувати голодних рибою, а вчити їх ловити рибу».

При такій осяжній програмі журналістів, природно, цікавило питання про політизацію Фонду, про можливості його трансформації в передвиборчий блок політиків, які прагнуть потрапити в 1993 році в сейм. На ці запитання відповів Я. Аболтиньш: «Для нас громадянська злагода — ключова політична проблема. Треба гнати непотрібний, шкідливий радикалізм — звільнити шлях до природного продуктивного розвитку. Тих, хто підтримує демократичні цінності, підтримує наш Фонд». На запитання, чи не збирається Фонд виступити зі своїм передвиборчим списком, була відповідь:

— Ми не виключаємо можливості нашої участі в передвиборчій кампанії в коаліції з людьми й партіями споріднених поглядів.

Відповідаючи на запитання про роль фонду в репатріації українців, які бажають виїхати в Україну, і про його участь у фінансуванні культурних запитів тих українців, що залишаються, Я. Юрканс відповів, що першу проблему повинна вирішувати латвійська держава, а в розв'язанні другої Фонд, безумовно, братиме участь.

Володимир СТРОЙ.

Панорама

ЗА ТРАДИЦІЯМИ ПРЕЗИДЕНТСТВА

«Я урочисто клянусь, що сумлінно виконуватиму обов'язки Президента Сполучених Штатів і зроблю все, що в моїх силах, щоб зберегти, підтримати і захистити Конституцію Сполучених Штатів». Ці слова скаже сьогодні новий Президент США Білл Клінтон під час інавгурації — офіційної урочистої церемонії приведення до присяги глави американської держави.

Крім цієї клятви, Б. Клінтон також має виголосити промову. Спеціалісти і знавці історії вважають, що вона міститиме головні завдання нової адміністрації, дасть певне уявлення про стиль і методи її роботи. Звичайно, спостерігачі-аналітики давно вже зробили перші висновки в цьому плані, аналізуючи матеріали виборчої кампанії. Але ж інавгураційна промова — це перший офіційний виступ нового Президента. Тому їй приділяють таку велику увагу.

А що являє собою сама церемонія? Започаткував її в 1789 році перший Президент Сполучених Штатів Дж. Вашингтон. З того часу більшість народних обранців на найвищу керівну посаду визнавали за краще дотримувати традицій, закладених ним. Зокрема, після присяги Дж. Вашингтон поклав руку на Біблію і сказав: «Дай Боже!» Після цього майже всі президенти завершували клятву зверненням до Бога. Тоді ж з'явилася традиція інавгураційної промови, проведення святкового балу (сьогодні їх відбувається вже декілька).

Втім, свої «корективи» зробили і наступники Дж. Вашингтона. Скажімо, в 1809 році, під час складання присяги Дж. Медісоном, уперше відбувся святковий парад, який став невід'ємною частиною церемонії. А Дж. Монро заклав у 1817 році традицію виголошувати інавгураційну промову на свіжому повітрі, якої додержуються, якщо дозволяє погода. Знову ж таки за традицією з 1797 року Президента приводить до присяги Голова Верховного Суду. З 1837 року новий і старий Президенти приїжджають з Білого дому до Капітолію, де проходить урочиста церемонія, разом. При цьому новий глава держави сидить ліворуч. А коли вони повертаються до Білого дому, то міняються місцями. З 1921 року Президенти це роблять в автомобілі, а не в кабріолеті.

Що стосується інавгурації Б. Клінтона, то вона теж доволі цікава за «компоновкою». Розпочалася церемонія у місті Монтічелло, штат Верджинія, де жив третій Президент країни, автор «Декларації незалежності» Т. Джефферсон, якого часто називають засновником Демократичної партії США. Звідти Б. Клінтон прибув автобусом до вашингтонського пам'ятника А. Лінкольну, першому Президенту-республіканцю. Там відбулася церемонія під назвою «Заклик до єднання», яка символізуватиме з'єднання двох основних течій в американській політиці. Потім Б. Клінтон і віце-президент Є. Гор з сім'ями мають пішки пройти Меморіальний міст, побудований на пам'ять загиблих у громадянській війні і як символ примирення між Північчю та Півднем. Далі — ще одна церемонія «Дзвони надії», під час якої звучатиме копія Дзвону свободи. У цей момент битимуть у дзвони по всій Америці і на військових базах за кордоном. А після цього вже сама інавгурація — яскраве свято, яке американці вміють влаштовувати. Тільки б погода не підвела.

Олексій ЄВСІКОВ.

Африканський калейдоскоп

△ З вимогою провести в Екваторіальній Гвінеї загальнонаціональну конференцію до квітня цього року виступила опозиційна партія «Союз за демократію і соціальний розвиток». У листі на ім'я Президента країни Обінга Нгеми Мбасого ця організація також запропонувала легалізувати всі політичні партії, припинити переслідування противників нинішнього режиму й переглянути закони про пресу та профспілки.

Якщо Президент відмовиться виконати висунуті умови, опозиція підтримає ініціативу країн — членів Європейського Співтовариства про можливість введення проти республіки економічних санкцій, підкреслюється в листі. Раніше держави ЄС висловили стурбованість тим, що власті Екваторіальної Гвінеї гальмують демократичний процес і порушують права людини.

△ 1,4 мільйона тонн продовольчої допомоги необхідно для відвернення загибелі від голоду, загроза якої нависла внаслідок жорстокої посухи над більш як 8 мільйонами жителів Ефіопії. Про це повідомив по радіо Адіс-Абеби спеціальний представник уряду африканської держави з питань гуманітарної допомоги та реабілітації Тадессе Беккелє. За його словами, у ряді районів країни вже зареєстровано випадки голодної смерті, жителі почали покидати рідні місця. Нещодавно спеціальна делегація уряду Індії доставила до ефіопської столиці майже 9 тонн медикаментів та продуктів харчування.

△ Багатонаціональна авіакомпанія «Ер-Африк», засновником якої є 11 африканських держав, успішно зміцнює позиції на ринку повітряних перевезень. Її аеробуси відкрили новий маршрут — Дакар — Абіджан — Браззавіль — Йоганнесбург.

Компанія розраховує збільшити прибутки за рахунок рейсів до Південної Африки. Торік, незважаючи на несприятливу кон'юнктуру, спад економічної активності в Африці «Ер-Африк» вдалося одержати 218 мільйонів африканських франків прибутку. Новий генеральний директор Ів Ролан-Бійкар розуміє, що його компанія залишається поки що «ліліпутом» порівняно з європейськими та американськими велетнями. Проте комерційні права на повітряні перевезення, надані 11 країнами, значно розширюють її можливості. На найближчу перспективу «Ер-Африк» планує потік вантажних перевезень, зокрема овочів та фруктів, з Африки до Європи.

◇ Міжнародна організація з кави знову збирається ввести квоти на експорт. Як повідомила конголезька газета «Анже», це викликано зміною позиції одного з головних членів організації — Бразильської федерації експортерів кави. Після скасування в липні 1989 року системи квот ціни на каву почали знижуватися, що негативно позначилося на економічному становищі країн-експортерів. Представники Міжафриканської організації з кави, котра об'єднує 25 держав Чорного континенту, повідомили на зустрічі в Найробі, що припинення угоди про квоти призвело до втрати країнами-експортерами понад двох мільярдів доларів.

Подробиці

ТЕПЕР СЛОВО ЗА ПАРЛАМЕНТОМ

Договір про надання Європейським Співтовариством кредиту Естонії у 40 мільйонів екю підписано в Брюсселі. Як повідомив посол Естонії в Бельгії К. Кулл, даний кредит не є цільовим. Тому кошти, що надходять, використовуватимуться для розв'язання соціальних проблем та підтримки підприємців.

Щодо умов повернення цього кредиту, то їх поки що не уточнено. Все залежить від парламенту республіки, який муситиме розглянути договір для його ратифікації.

Тетяна ДОРОНІНА.

А як у них

10 тисяч доларів на добу коштує номер у новому готелі «Трамп тадж махал» в американському місті Атлантик-Сіті. Про розкіш і величність його апартаментів розповідають легенди. Належить готель мільярдеру Дональду Трампу, який володіє ще й багатьма казино. Вже декілька років Атлантик-Сіті змагається із всесвітньовідомим Лас-Вегасом за звання американської столиці азартних ігор і розваг.

Фото ІТАР-ТАРС

Отакої!

...І НЕ ЗАПИТУЮТЬ ПРО ЧЕМПІОНСЬКЕ ЗВАННЯ

Глибокої ночі до Московського райвідділу міліції звернувся мінчанин Віталій Песняк. Він повідомив, що на одній з брестських вулиць його пограбували троє кавказців. Вони відібрали в потерпілого значну суму грошей, документи, спортивний інвентар і зникли.

Залишається додати, що В. Песняк — один з найсильніших дзюдоїстів не лише в Білорусі; він тричі завойовував Кубок Світу. А нині — майор внутрішньої служби.

Віктор ХОРОШКО.

Мінськ.

«МАМА, ТАТО,

СВІТЛАНА, АНДРІЙ, ПЕТРО, ВІКТОР, ЛЮБА, СЕРГІЙ, ВАСИЛЬ, НАДЯ, АНАТОЛІЙ, ГАЛИНА, ОЛЕГ, ВІРА, ПАВЛО, МУСІЙ, ВОЛОДЯ, ВАДИМ, ВІТАЛІЙ І Я

— ото і вся наша сім'я»,— пояснював нашому кореспондентові Ігор Фень, показуючи новий дім цієї найбільшої в Україні сім'ї, що проживає в селі Карпилівка Ківерцівського району на Волині.

Вісімнадцятеро дітей народила Софія Мусіївна Фень. Найстаршій — Світлані, яка вже заміжня і живе окремо від батьків, — 22 роки; наймешому — Віталикові — півтора виповнилося. За Світланою йде Ігор, а далі — так, як він перелічував. Залишається хіба що додати, що Олег і Віра та Володя і Вадим — близнята. Їхній мамі — тільки 42 роки від роду, а вона вже тричі бабуся. У Світлани — дві дівчинки, а хлопчик народився 2 січня 1993 року. Якраз того дня я й завітав до цієї багатодітної родини, чув цю новину, бачив радість на обличчі Софії Мусіївни.

— Дочка пішла в мене,— раділа жінка. — А я вдалася у свою маму. В моїх батьків було дванадцятеро дітей, я — найстарша. Таких багатодітних сімей в нашому селі є багато.

Знаєте, як я знайшов хату Фенів? На краю села мені один чоловік пояснив: «Будете йти ось цією вулицею і ліворуч побачите їхню хату...» Він не сказав більше нічого. Обабіч стояли звичайні хати, нічого особливого. Та ось біля одного двору я побачив на стовпах два буслячих гнізда, криницю-журавель, а на штахетній огорожі біля хати розвішені різнобарвні колготи, штанці, сорочки...

Тут же в хаті Софії Мусіївни і Йосипа Тихоновича Фенів я познайомився з двома сусідками, які допомагали ліпити вареники з сиром. Великі вареники, три штуки — повна миска. В однієї сусідки — дванадцятеро, в другої — десятеро дітей. Невже в них є ще час серед будня-полудня ходити в гості?

— Наші діти змалечку вміють давати собі раду, — розповідала Ольга Йосипівна Мельник. — Старші дивляться за меншими. В Карпилівці живе десять сімей, в яких є по дванадцять і більше дітей. Але вісімнадцять — тільки у Фенів.

Я стояв в кухні. Поруч стіл, а на ньому вареники, неподалік — велика піч палала вогнем, пахло грибами. А з сусідньої кімнати виходили діти... Три, п'ять, десять... Не втримався, запитав маму:

— Як ви не помиляєтесь, коли називаєте їх по імені?

Відповідь була дуже простою:

— Це ж мої діти...

То як же живе в нинішній нелегкий час така велика багатодітна родина?

— Особливо похвалитися нічим, але живемо не гірше, ніж люди, — відповіла Софія Мусіївна. — Даємо собі раду. Правда, не без допомоги добрих людей. Одяг, взуття, покривала на ліжка — це з фонду гуманітарної допомоги. А недавно голова Цуманського сільського споживчого товариства Люба Лебедюк привезла нам борошна, вершкового масла й олії.. Виручає своє підсобне господарство.

І багатодітна мати розповіла, що мали вони біля хати велику теплицю, в якій добре вродили огірки. Вистачало для себе, навіть у Луцьк на базар возили. Слава Богу, мають автомобіль «Нива», куплений на власні гроші. На зиму законсервували сто трилітрових банок і три десятилітрових бутлі огірків. З навколишніх лісів діти наносили ягід чорниць, журавлини, насушили грибів. Є своє молоко. В господарстві — дві корови, теличка, четверо свиней, більш як двадцять курей.

— Перед Новим роком закололи невеликого кабанця, кілограмів на двісті, — похвалилась господиня. — І бика зарізали, щоб як у людей було. Знаєте, коли варю

Соціальний зріз

юшку чи борщ, то літрів двадцять, а ліплю вареники — до сотні дорахую, а далі зіб'юся... Сама знаю, що в гурті в дітей апетит великий. Але то на радість. Нам би ось з хатою швидше впоратись. Бачите, тісно в нас...

Хата у Фенів старенька. Кімнати всі прохідні, заставлені ліжками, ніде й стола поставити. А в сім'ї — шестеро школярів. Я так і посоромився запитати: де ж вони роблять уроки? А де граються діти? До речі, в цьому великому селі старенька приміщення школи від вітру хитається. Школярів багато, а вчитися їм ніде. Тільки першокласників набралося на три класи. Одні вчаться в дитсадку, другі — в медпункті, інші — в сільській Раді.

З Софією Мусіївною ми сиділи в найбільшій кімнаті, стіни якої прикрашають різні вишивки. Встигає мати лад дітям дати ще й рушник гаптувати. Розповідала, що син Петро, який служить солдатом у Харкові, кілька днів тому прийшов у відпустку. Показувала його шапку з кокардою-тризубом. Ми балакали про те, хто народженим дітям дає імена, чи живуть вони між собою дружно. І дізнався я, що старші дають імена меншим. Коли мати народила двійню, то одному братикові дав ім'я Вадима старший Ігор, який в цей час служив в армії.

— У мене добрий чоловік, — не без гордості сказала. — Дітей любить, мене шанує. Працює сторожем у тракторній бригаді, зараз всі дні пропадає зі старшими дітьми на будівництві нової хати. Слава Богу, Президент допоміг, а то ми б ніколи не розжились на нове будівництво.

Як же познайомилась багатодітна мати з Президентом Леонідом Кравчуком? А було це так. У листопаді 1991 року зустрічався він з виборцями в сусідньому селі Борохові. Дізналася про це Софія Мусіївна, захотіла поїхати. І сусідки вмовляли: «Поїдь, попроси, щоб допомогли тобі хату нову збудувати, стільки дітей, як у тебе, жодна жінка в Україні не народила...» Рішилася. Сіли вони з чоловіком у свою «Ниву» і таки поїхали в Борохів.

— Думала, не допустять мене до Леоніда Макаровича, бо трохи ми запізнилися, він саме в машину сідав... Ото біля машини я почала мову, — пригадує жінка. — Так і так, кажу, в мене вісімнадцять дітей, а хата старенька... Він спочатку не повірив, перепитав мене. Вісімнадцять, кажу, як маку в маківці, допоможіть, Леоніде Макаровичу, нову хату збудувати... Сама не знаю, де стільки сміливості взялося. Ще не знала, яким буде результат, але коли приїхала додому, то взялася для нової хати килима вишивати.

Софія Мусіївна показувала цього килима. Великий — півтора на два метри. Сама візерунок склала, кольори ниток підібрала. Сказала, через місяць-два закінчить. Я слухав і думав: звідкіля в цієї жінки є час на вишивання? А вона ніби читала мої думки. Посміхнувшись, сказала:

— Діти сплять, а я вишиваю. Тоді мені лісові квіти приходять до хати, я бачу, як луки розквітають, я... Скоріше б хату закінчити.

А результат від її зустрічі з Президентом України не забарився. Виділили сім'ї Фенів 160 тисяч на будівництво нової хати. На той час це була чимала сума. В центрі села відвели велику ділянку землі, будівельну організацію закріпили. І закипіла робота. За минулий рік будівельники звели великий будинок, на вісім кімнат, з ванною, усіма комунальними вигодами. До перших морозів встигли накрити його шифером. Тепер щодня тут Йосип Тихонович зі старшими дітьми щось майструє, підлаштовує, припасовує. Весною планують оселю впорядкувати, щоб до осені справити новосілля.

У новій хаті, куди я напросився зайти подивитися, син Софії Мусіївни Ігор показував, де буде яка кімната, як вони впорядкують подвір'я, які посадять в садку дерева, де стоятиме теплиця.

— І обов'язково зробимо гніздо для буслів, — сказав цілком серйозно. — Навесні вони прилетять, справлять новосілля.

Покидаючи село, я пригадав слова багатодітної матері, сучасної української мадонни: «Дітей люблю. Коли так трапиться, то буду ще родити...»

Богдан БЕРЕКЕТА.

Резонанс

ПРАВО ЄДНАТИСЯ

У газеті «Голос України» від 19 грудня 1992 р. було надруковано звернення керівництва, членів Управи та Опікунської ради Української правничої фундації до всіх об'єднань юристів України. У зверненні йшлося про необхідність створення єдиного громадського професійного об'єднання юристів України.

Виконком республіканської ради Спілки юристів України на своєму засіданні розглянув це звернення. Виходячи з того, що об'єднання юристів України в єдину національну громадську професійну організацію є одним з головних статутних завдань Спілки, виконком підтримав пропозицію Української правничої фундації.

Виконком вважає за доцільне найближчим часом провести спільне засідання керівних органів всіх об'єднань юристів з метою визначення механізму та строків створення єдиної громадської організації юристів України.

Виконком республіканської ради Спілки юристів України.

На перехрестях культури

ДОКИ ВІДКРИТІ ОЧІ

Пластикова таріль у вигляді міни, посеред якої височіла снарядна гільза, давно наповнилася купонами. А до неї підходили й підходили. Ось опустила свою дещицю старенька жінка. Ось придибало з троячкою у руці маля. Ось, відділившись від шикарної компанії, вийшла на плац довгонога красуня. А ось долучив до пожертвувань свій червінець високий худорлявий чоловік. І треба було бачити, як він, накульгуючи та постукуючи двома інвалідськими палицями (афганець, на протезах!), наблизився до снарядної гільзи. Як через силу нахилився. Як потім так само спроквола дошкандибав до липи. Та й простояв там увесь концерт у чорному смутку.

Що зупинило, відірвало від повсякденних турбот, прикувало до п'ятачка біля київського Пасажу кілька сотень людей? Що змусило їх забути апокаліптичну дороженечу, страйки, мітинги і, пройнявшися спільною думою, взяти участь у цій добровільній, мовчазній даровизні?

Пісня! Мужньо - жалібною хвилею вона плила Хрещатиком. Від двох гітар. І двох солістів, зодягнених у плямисту форму десантників.

Ви знаєте, що, залишаючи афганцям афганське, наші солдати підривали обеліски, під якими покоївся прах товаришів? Щоб над ними не поглумилися. Ви знаєте, що спочатку труни з загиблими вивозили у Союз поштовим транспортом? Щоб ніхто про це не довідався. Ви знаєте, що дев'ятнадцятирічні «шураві» (означає — «радянський»), потрапивши у полон, разом з тим потрапляли іноді й у... кислотні ванни? Аби не могли потім ні лягти, ні сісти, ні вдягнутися, ні роздягнутися... А ви проклинали коли-небудь рідну матінку? За те, що вона породила вас на Божий світ. Ні? Отож. А пісня, яка плила і плила над Хрещатиком, була саме про це. Спазми жахливої правди стискали горло і видавлювали сльозу.

«Аист». Тобто чорногуз, бусол по-нашому. Назва, яку обрали хлопці для своєї вокальної групи, лише фонетично збігається із назвою красивого птаха. Насправді у ній зашифроване ім'я. Ім'я Олександра Івановича Стовби. Поета у лейтенантських погонах. Талановитого Сашка, чия книга вийшла вже тоді, коли його не стало.

...Жив на світі білявий хлопчина Льоня. Потім був солдат із таким самим усміхненим обличчям та ім'ям. І судилося тому солдатові після «учебки» в Теджені потрапити туди, де чужими міжгір'ями ходила смерть. Не раз і не два дивився Льонько їй у вічі. А проте повернувся з афганського пекла живим. Одружився. Обр... буденщиною. Однак у йог... пам'яті та жахлива війна жила. І жило прагнення — виспівати про неї правду. Тим паче, що саме тоді й народився у Леонідові Мухіні поет-пісняр.

...Приблизно у цей час у Києві працював міліціонером інший хлопець — Юрко. Він не звідав Афганістану. Але від товаришів почув — там вмирають «наші пацани». Ні за що. Тоді й передали йому вірш про це. І Юрко, що мав уже почат...ву музичну освіту, до т...ж співав, написав свою першу пісню. Далі Юрія Дітькова й Леоніда Мухіна звів випадок та й пов'язав у вокальну пару. Під шатами ними ж створеного «Аиста».

Чимало роз'їжджає по наших долах ВІА. Здебільшого — чубатих, галасливих, с...мовпевнених. Таких, що с...вав-не співав, а червінець (а тепер — більше) за вхід жени. Аякже! Дорога техніка. Дорогі костюми. Дорогий бензин. Про голосові зв'язки, котрі, між іншим, здебільшого абсолютно безпорадні без мікрофона, ми вже не кажемо. «Аист» — теж небезкоштовний. Як-не-як — професіонали. До того ж інструменти та все інше доводиться тягнути на власних спинах. Одначе частину виторгу від виступів хлопці ві...ють Київській асоціації ...валідів воїнів-афганців.

Отакий «Аист». Народжений пам'яттю про Сашка Стовбу, він облетів мало не всю європейську частину колишнього Союзу. На Всеукраїнському фестивалі солдатської пісні посів перше місце. А втім хлопці прагнуть донести пісню до самісінької глибинки.

У концерті під хрещатицьким небом звучали знамениті «Трасери», «Батьківщина», «На Панджері», «Афганський вітер». Написав і виконав ці пронизливо-болючі пісні Леонід Мухін. Не обмежується лише виконавською роллю Юрій Дітков. Власні пісні та пісні на слова Олександра Стовби — основа репертуару «Аиста». Але, звичайно, хлопці використовують й вірші інших поетів.

Хлопці частенько навідуються у Дніпродзержинськ. До матері Сашка Стовби. Щоб причаститися святою печаллю. Щоб передати від імені поета, через його талановиті рядки, — життя одне, ми у великому боргу перед тими, хто недолюбив, недокурив останньої цигарки. Отже, мусимо пам'ятати про них, доки відкриті очі. До речі, останні слова не мої — вони запозичені із щемної «аїстової» пісні.

Володимир ІВЧЕНКО.
Фото автора.

На знімку: дві гітари — два солісти. Леонід Мухін (праворуч) і Юрій Дітков.

НАГОРОДИ НАШОЇ ДЕРЖАВИ

Будуть чи не будуть в Україні власні нагороди — покаже час. З цього питання висловлюються різні думки, від категоричного «так» до не менш твердого «ні». Однак ясно, що стара нагородна система колишнього СРСР, що була справжнім «эльдорадо» для колекціонерів (передусім на найвищому державному рівні), «канула в Лету». На її уламках створюють свої нагороди Росія, Молдова, Азербайджан, Казахстан та інші країни СНД. Така робота проводиться і в нашій державі. Ми вже розповідали про роботу спеціальної комісії Президії Верховної Ради з питань заснування державних нагород України. Хоча, можливо, історичний аспект цього питання залишився «поза кадром». Щоб надолужити цю прогалину, наш кореспондент звернувся до члена робочої групи зазначеної комісії, старшого наукового співробітника Інституту історії України АН України, кандидата історичних наук Віктора Йосиповича БУЗАЛО.

— Пане Вікторе, відомо, що нагороди — це атрибут державності, такий, як прапор, гімн, герб тощо. Я знаю ваше особисте ставлення до нагород. — **Ви «за» і виступили одним із авторів опублікованої особистої концепції державних нагород України. Але чи час до цього, коли країна не може вийти з економічної прірви?**

— З приводу вашого запитання можна вести довгі але, як на мою думку, безплідні розмови. Час приймати рішення. Бути чи не бути в Україні, незалежній державі, своїм власним нагородам — то мають вирішити парламентарії. Можна передбачити, що обговорення цього питання пройде на Верховній Раді жваво і бурхливо. І одним з доводів опонентів запровадження нагородної системи в Україні стане саме посилання на кризову ситуацію у економіці. Даруйте, а чи винна економіка у тому, що парламент ще й досі «ходить» під радянськими символами? Синьо-жовтий державний прапор майорить... під п'ятикутною зіркою. Очевидно, мову вести треба не про якісь економічні труднощі, хоча й вони можуть стати на заваді у цій справі, а передусім про політичні рифи у підходах до широкої проблеми запровадження нової державної атрибутики. Між іншим, Сполучені Штати Америки у 1861 році, коли почалася громадянська війна, перебували у не менш скрутному економічному становищі, але саме тоді запровадили найвищу нагороду — «Почесну медаль Конгресу». У мене склалося таке враження, вивчаючи світову нагородну практику, що нагороди з'являються там і тоді, де країна чи нація переходить у якісно новий етап свого розвитку, долаючи на цьому шляху до незалежності неймовірні труднощі.

— **Як на мою думку, негативне ставлення до запровадження нагород на Україні можна пояснити, зокрема, і негативним ставленням до відверто парадної нагородної системи СРСР, і незнанням досвіду, скажімо, нагородотворення в Україні...**

— А між тим, саме в Україні нагородні традиції існували і, як не дивно це звучить, в цьому плані Україна має свій багатий історичний досвід і свою спадкоємність. І чому брати саме СРСР, а не Українську Народну Республіку чи Радянську Україну?

— **Однак УНР власних нагород не мала...**

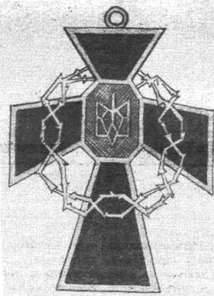
— Помиляєтесь. Постановою Ради Міністрів УНР від 10 січня 1919 року, а також Законом від 24 січня того ж року було проголошено про заснування в УНР особливих відзнак — «Республіки» (2-х ступенів) та «Слава Україні» також двоступеневої. Перша мала видаватися тим громадянам України, «котрі особливо відзначилися своєю працею по відродженню України»; а друга — «для старшин та козаків, котрі виявили своє лицарство у бою». Одночасно ці документи заборонили застосування відзнак колишньої Російської імперії крім Георгієвських відзнак, які були надзвичайно популярні в армії. Як бачимо, уряд УНР підходив до цього питання досить виважено і серйозно. Рішення про запровадження власних відзнак приймалось на найвищому державному рівні з усіма необхідними юридичними процедурами. Інша мова, що через перебіг політичних подій ці нагороди не вдалося видати на терені України, а справа запровадження нагород була реалізована в екзилі.

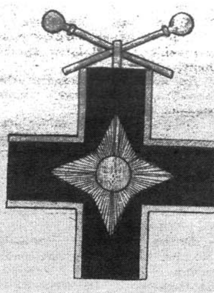
— **Закон УНР лише проголошував існування відзнак, але ж не регламентував їх фукціювання?**

— Так. Закон лише декларував створення відзнак «Слава Україні» та «Республіка». До речі, текст Закону надзвичайно стислий, він складався всього з чотирьох пунктів.

Як вдалося з'ясувати, Закон від 24 січня 1919 року приймався без статутів відзнак і їх опису. Ця справа в силу перебігу військових подій відкладалася на майбутнє. Наскільки можна простежити по документах Центрального державного архіву вищих органів влади України, вона розпочалася з квітня 1919 року у Головному Управлінні Генштабу Військового Міністерства, УНР, яке на той час знаходилось у Кам'янець-Подільському. Лише 12 липня 1919 року був підготовлений статут бойової відзнаки «Республіка». Але, якщо в тексті Закону від 24.1.1919 р. мова йшла про цю відзнаку, як таку, що мала надаватися за «працю по відродженню України», то липневий проект зорієнтував відзнаку «Республіка» на бойову. Крім того, планувалось встановити ще бойову медаль «Відвага» 4-х ступенів. І це не дивно, адже саме в той час війська Директорії вели запеклі бої. В кінці серпня 1919 року війська УНР здобувають Київ і тоді Генштаб пропонує затвердити статути бойового ордена та бойової медалі «Республіка», тобто два ступені ордена «Республіка» і чотири ступені медалі «Республіка» були об'єднані однією назвою: відзнака «Республіки». Остаточний варіант цієї бойової відзнаки був вироблений у кінці жовтня 1919 року, але запровадженню законопроекту про неї завадили військові невдачі Директорії.

У квітні 1920 року Військове Міністерство знову повертається до нагородних справ. З грудня 1919 року по травень 1920 року частини УНР знаходились у так званому Зимовому поході. Аби відзначити героїчні вчинки козаків та старшин

Орден Визволення 1 ступеня. Затверджений 19 жовтня 1920 року Головним Отаманом військ УНР С. Петлюрою. Автор Красноперін.

Залізний Хрест (За зимовий похід і бої 6.12. 1919 — 6.05 1920 рр.). Виданий у Варшаві на початку 1921 року. Автор Красноперін.

Орден Трудового Червоного Прапора УРСР. Затверджений V Всеукраїнським з'їздом Рад у березні 1921 р. Автор невідомий.

Орден Республіки. Проект 1967 року. Публікується вперше.

армії УНР було запропоновано заснувати орден «Визволення», відзнаку «Залізний Хрест» та довести до кінця розробку статуту ордена «Республіка», але з переорієнтацією його на загальногромадське значення. 19 жовтня 1920 року Головний Отаман військ УНР С. Петлюра тимчасово затвердив статути та проекти відзнак Залізного Хреста та «Визволення» двох ступенів. Доробка проектів цих відзнак велась аж до кінця 1922 року у спеціальних комісіях, що діяли у Калішському та Тарнавському таборах інтернованих вояків армії УНР на території Польщі. З цих відзнак вдалося видати у березні 1921 року у Варшаві лише Залізний Хрест («За зимовий похід і бої 6.XII.1919—6.V. 1920 р.»). Знак ордена «Визволення» не виготовлявся через брак коштів. До речі, у квітні 1921 року у Калішському таборі відбувся й перший з'їзд лицарів ордена Залізного Хреста.

— **Відомо, що на діаспорі справа видання нагород продовжувалась далі. Про це свідчить, зокрема, книга Я. Семотюка «Українські військові відзнаки» (Торонто, 1991), перевидана у цьому році в Україні. Це так?**

— Загалом на діаспорі з 1920 по 1980 р. було видано близько 40 різного виду відзнак. Вони встановлювалися та видавалися урядом УНР у екзилі, військовими органами та окремими громадськими організаціями для вшанування ветеранів українських збройних сил (формувань Українських Січових Стрільців, Української Галицької Армії: Карпатської Січі, Українського Вільного Козацтва, Української Національної Армії), а також за заслуги у розбудові Української Соборної Держави. Цікаво, що свої відзнаки (як за військову, так і трудову звитягу) мала Українська Повстанська Армія. Причому вони виникли ще у 1944 році, тобто під час збройної боротьби. Якщо перша по хронології відзнака була видана у Відні 1918 року — це Хрест Легіону Січових Стрільців, то остання (принаймні, яка відома мені) — встановлена у Торонто у 1988 році на честь 1000-ліття удержавлення християнства в Україні. Гадаю, що досвід діаспори у створенні нагород має стати у нагоді при затвердженні нових відзнак України. Хочу підкреслити, що зараз Україна у цій царині має унікальний історичний шанс.

— **На початку розмови ви згадали про нагороди часів Радянської України. Що це були за відзнаки?**

— Власне кажучи, єдиною, так би мовити, державною нагородою Радянської України був орден Трудового Червоного Прапора. Його встановив у березні 1921 року V Всеукраїнський з'їзд Рад. Інші відзнаки (окремих підприємств, державних та громадських організацій) не мали такого статусу, і їх можна класифікувати, як нагрудні знаки.

Орден Трудового Червоного Прапора існував до 1933 року, а нагородження ним припинилось постановою Президії Раднаркому СРСР 23 квітня 1933 року. За нашими підрахунками, а їх не можна вважати остаточними, бо ще не всі документи вдалося вивчити, орденом було нагороджено 307 чоловік та 19 колективів (в тому числі 11 військових). На жаль, в історії цього ордена було багато непродуманого і помилкового. Так, нагородженим аж до 1936—1937 років видавались замість Орденської книжки лише тимчасові посвідчення і багато орденоносців так і не дочекались обіцяної з 1921 року Орденської книжки, бо пішли з життя. У текст статуту часто вносились доповнення і зміни, а остаточний варіант статуту був прийнятий лише 3 серпня 1931 року. Крім того, багато сил і коштів витрачено на проведення конкурсів на проекти знака ордена (1921, 1925 та 1932 роки) і створення його нових зразків, хоч сам знак був виготовлений у 1922—1923 роках. Відомо, наприклад, що до справи розробки еталонного зразка залучались відомі німецькі майстри та французький скульптор Аронсон.

— **З постановою Президії РНК СРСР від 23 квітня 1933 року на нагородній ініціативі Радянської України Москвою була поставлена остаточна крапка?**

— Вдалося розшукати документи, які сьогодні видаються неймовірними і сенсаційними, про те, що у 1967 році ЦК Компартії України та Верховна Рада республіки мали наміри... затвердити на Україні два ордена (Державного Прапора Української РСР та Трудової Слави) та дві медалі (За Трудові Заслуги та 50 років Української РСР). Причому були навіть зроблені еталонні зразки цих нагород. Це досить цікава і майже детективна історія. Невідомо з чиєї легкої руки (можливо, навіть і з ініціативи тодішнього Першого секретаря ЦК Компартії України П. Ю. Шелеста), але орден Державного Прапора УРСР мав називатися орденом «Республіка» (!). Як вам такі паралелі з 1919 роком?

Але центр швиденько довів всю «хибність» ідеї існування республіканських нагород і порадив замість цього зробити ювілейний нагрудний знак «50 років УРСР» та настільну бронзову медаль «На відзнаку 50-річчя Української РСР».

Загалом було виготовлено 11723 нагрудних знаки та 6200 пам'ятних медалей. Причому нагрудний знак за тими цінами коштував... 2 крб. 57 коп., разом з футляром.

Детально ж про історію створення на Україні власних відзнак можна буде довідатись з брошури, яка видаватиметься Інститутом історії України АН України.

Як бачимо, Україна намагалася мати свою власну нагородну систему, але на заваді цьому ставали різноманітні перепони. Можливо сьогодні це вдасться зробити. До цього існують всі історичні підстави.

— **Дякуємо вам. Короткий обсяг публікації не дає змоги детально розповісти про всі епізоди історії розвитку нагородної системи на Україні. Без сумніву, історична спадщина нагородотворення на Україні багата і вона має бути врахована при створенні власних нагород. Адже своя власна нагородна система — це підтвердження незалежності і водночас бажання залучити до розбудови держави якомога більше число громадян України.**

ДО УВАГИ ЧИТАЧІВ:

У рекламі «Української фінансової групи», опублікованій на 14 сторінці «Голосу України» за 19 січня 1993 року, в розділі про дивіденди за акціями корпорації треба читати: гарантується виплата 10 **відсотків щорічних дивідендів у ВКВ.**

Інвестиційна компанія «ДИКОМ» сповіщає акціонерів акціонерного товариства «ДИКОМ» про те, що 9.02.1993 р. о 15.00 у прес-центрі готелю «Шахтар» міста Донецька відбудуться річні збори акціонерів.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

1. Про результати діяльності компанії в 1992 році.

2. Про висновок ревізійної комісії щодо річного звіту і балансу компанії.

3. Про розміри дивідендів за акціями компанії в 1992 році.

4. Вибори Спостережної ради.

Початок реєстрації о 14.00, 09.02.1993 р.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Йосиф Р. Йонг — канадський еміграційний і комерційно-торговельний адвокат з адвокатської фірми CREEN &, SPIEGEL приїжджає в Україну і буде у Львові: від 18 січня — 23 січня 1993 р. готель «Дністер» на вул. Матейка, 6, тел. 72-07-83;

у Києві: від 24 січня — 30 січня 1993 р. готель «Русь» на вул. Госпітальна, 4, тел. 220-42-55.

Йосиф Р. Йонг буде зустрічатися з особами, які зацікавлені еміграцією до Канади і порадами у комерційно-торговельних справах між Канадою і Україною.

Прошу телефонувати до Марійки Павличко-Скорець:

Львів: готель «Дністер» — вул. Матейка, 6, тел. 72-07-83;

Київ: готель «Русь» — вул. Госпітальна, 4, тел. 220-42-55.

CREEN &, SPIEGEL — це канадська передова і найбільша еміграційна фірма.

Українська Біржа Нерухомості

Телефони в Києві:
224-55-81;
224-82-36;
224-14-98;
224-21-59.

Факс:
(044) 224-43-20;
(044) 224-18-80.

Наша адреса:
252030, Київ,
ул. Володимирська, 57.

ГРОШІ РОБЛЯТЬ ГРОШІ

Панове!
Вас вітає постійно діючий Аукціон Кредитних Ресурсів!

Аукціон кредитних ресурсів Української біржі нерухомості «Кристина» зробить з ваших грошей

ВЕЛИКІ ГРОШІ!

Панове! Ми щомісячно продаємо кредитні ресурси своїх клієнтів на суму не менше

1 000 000 000 (мільярда!)

карбованців, а в найближчий час збираємося її подвоїти.

Панове кредитори!
Маємо честь звітувати вам:
середня ставка за кредит на сьогодні перебільшила 160% за рік! Це — не межа! Сьогодні вже мова йде про 200% і більше.

Ми, як і раніше, гарантуємо кредиторам довіру найнадійніших банків України та нашу турботу про їх гроші, як про свої власні.

Покупцям кредитів гарантуємо юридичну бездоганність, конфіденційність та надійність усіх фінансових операцій.

РОБІТЬ ВАШІ ЗАЯВКИ, ПАНОВЕ! ДЛЯ ВАС МИ ПРОЦЮЄМО БЕЗ ВИХІДНИХ.

ЩАСТИ ВАМ, ПАНОВЕ!

Футбол

НОВЕ АМПЛУА МИХАЙЛОВА

Природа його нагородила, здається, всім: талантом спортсмена, приємною зовнішністю, хорошим голосом і музичним слухом. Доля подарувала йому велику футбольну славу. Адже чимало сезонів Михайло Михайлов захищав ворота авторитетного в Європі київського «Динамо». А потім він поїхав до Греції, де протягом двох з половиною сезонів грав за клуб вищої ліги «Аполлон», куди його влаштував колишній одноклубник Олег Блохін.

— Вдячний Олегові, а ще й тодішньому президентові «Олімпіакоса» панові Сальярелісу. Тоді саме закінчився літній період переходів і укладання контрактів у місцевих клубах. Довелося чекати до грудня. Оті чотири місяці відчував гостинність Блохіна: тренувався в його команді.

— Ви згадали про Сальяреліса, відомого у футбольному світі через скандали, коли не виплачували гроші тому ж Блохіну, а ще Литовченку, Протасову, Савичеву. Кажуть, що екс-президент тепер за ґратами?

— Уже рік він у в'язниці. Строк покарання — 16 років. Утім такий суворий присуд не через те, що він дурив нашого тренера і гравців. Справа значно серйозніша, пов'язана з несплатою податків. Але нас це не стосується.

— То ви грали в «Аполлоні». Це сильний клуб чи середнячок?

— Він вважався навіть слабшим, ніж команди середньої руки, завжди боровся за виживання у першому дивізіоні. Торік «Аполлон» відзначав своє сторіччя. І зробив собі колектив досить приємний подарунок — п'яте місце в чемпіонаті. Нам не вистачило якихось два очка для здобуття четвертого, а з ним і права представляти Грецію у розиграші Кубка УЕФА. Щоправда, керівництво клубу, схоже, особливо не переживало, бо участь у єврокубках вимагає чималих витрат.

— Чому ж ви знову в Києві? Закінчився контракт?

— Контракт я мав, а причина повернення пов'язана з травмами. Одну з них лікував два місяці. Довелося пропустити 12 ігор. Прикро, бо в чемпіонаті після першого кола ми йшли на першому місці разом з «Олімпіакосом». Не збираюся пов'язувати подальші невдачі «Аполлона» з моєю хворобою, але поступово він скотився вниз: на 8 місце. Після одужання зіграв шість поєдинків. Тоді ми й посіли отой престижний п'ятий рядок у турнірній таблиці. Зі мною продовжили контракт ще на рік. У відпустку поїхав до Києва. Зрозуміло, що всидіти в квартирі не міг. Грав з друзями у футбол. А в передостанній день відпочинку на мене чекала велика неприємність. Зібралися ми в Конча-Заспі: Кузнецов, Протасов, Литовченко, Михайличенко, Бєланов, тренувалися. І я травмував коліно. Повернувся до Греції і там мусив зробити операцію. Вона пройшла успішно. Але контракт довелося перервати до грудня. На моє місце взяли сербського воротаря Будара. Керівництво «Аполлона» згодом уже шкодувало, бо новобранець ніяк себе не проявив, а я досить швидко одужав і готовий був виступати. Будару запропонували піти. Але він зажадав компенсації наперед. «Тоді повертайте Михайлова», — сказав. «Аполлон» — клуб не з багатих і на таке піти не зміг. Мене попросили зачекати до червня. Однак я вирішив інакше: зібрав речі і гайда до Києва.

— І прийшли до рідного клубу?

— Звісно, а куди ж іще?..

— Як зустріли?

— Приязно. Поговорив з Безверхим, Фоменком, Ошемковим, Онищенком і вирішили, що клубові необхідний тренер, який би працював саме з воротарями. Колись такою справою займався у «Дніпрі» та колишній збірній СРСР мій тесть Леонід Колтун. Ветерани розповідають, що у київському «Динамо» досвідом з голкіперами ділився легендарний Антон Леонардович Ідзковський. Це особлива і дуже специфічна робота. До речі, ще в «Аполлоні» я вважався граючим тренером і проводив заняття з воротарями.

— А в «Динамо» працюватимете з кимось конкретно?

— З усіма воротарями, починаючи від юнацьких команд і до головної. До роботи приступив сьомого січня.

— Чи може статися так, що вас знову покличуть грати хоча б до того ж «Аполлона»? Яким буде ваше рішення?

— Зараз важко сказати. З одного боку, і вік дозволяє, і сил удосталь. Та все залежатиме від того, як піде моя нова робота. У разі успіху, вважаю, немає рації відмовлятися від тренерської діяльності.

— І останнє запитання: як справи у Михайлова-співака, який чудово акомпанує собі на гітарі?

— Співаю, граю для близьких, друзів, для душі...

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

Таким запам'ятався Михайло Михайлов болільникам. Сподіватимемося, що й на тренерській ниві він успішно послужить своєму «Динамо».

Фото Миколи БОЧКА.

КИЇВСЬКИЙ МАРАФОН

Яким не є важким наше сьогоднішнє життя, але люди все ж потребують свят. Одне з них призначене на 24 серпня. В Києві пройде перший міжнародний напівмарафон — «Кубок незалежності».

До речі, проведення цих змагань підтримав Президент України Леонід Кравчук. А організатори, звісно, мріють, щоб усе пройшло на найвищому рівні.

Генеральним спонсором виступає фірма «Commodity Servises International», яку очолює пан Марк Райнер. На сьогодні призовий фонд становить понад 10 мільйонів карбованців. Нагороди дістануть шість найкращих у чоловіків і п'ять — у жінок. Передбачені премії і для переможців у вікових групах. Провідні спортсмени запрошуватимуться за рахунок дирекції марафону.

Заявки на участь у змаганнях просимо надсилати за такою адресою: Київ, вул. Донецька, 25, кв. 78.

Кількість учасників обмежена. Перевага віддаватиметься тим, хто першим надішле заявку.

Окрім грошових призів буде й чимало інших відзнак. Пам'ятні медалі отримають усі, хто завершить дистанцію, а ще—футболки з емблемою «Кубка незалежності».

І останнє: змагання спільно проводитимуть клуб «Київ-Спорт» і Федерація легкої атлетики України.

НОВИНИ ХОКЕЮ

Позавчора в розиграші Кубка МХЛ грався лише один матч. У Мінську місцеві динамівці поступилися своїм московським одноклубникам — 1:4.

	В	Н	П	Ш	О
Крила Рад (Москва)	20	4	7	88—59	44
Динамо (Москва)	18	7	6	103—62	43
Пардаугава (Рига)	16	5	10	111—88	37
Сокіл-Ескулап (Київ)	16	4	11	111—86	36
СКА (С.-Петербург)	16	4	11	87—84	36
Спартак (Москва)	15	4	12	89—75	34
Хімік (Воскресенськ)	14	6	11	88—92	34
Торпедо (Ярославль)	13	5	13	82—80	31
Металург (Череповець)	13	2	16	82—96	28
Динамо (Мінськ)	6	8	17	65—88	20
Кристал (Саратов)	6	5	20	66—118	17
ЦСКА (Москва)	3	6	22	59—103	12

Сьогодні «Сокіл-Ескулап» на своєму тренувальному комплексі (вул. Мельникова, 46) приймає ЦСКА. Початок зустрічі о 18.00.

Окрім турніру МХЛ заочну увагу любителів хокею України привертає, як правило, чемпіонат Національної Хокейної Ліги (США і Канада), в якому виступають і, причому, досить успішно наші земляки: Дмитро Христич — у «Вашингтоні», Олексій Житник — у «Лос-Анджелесі», Олександр Годинюк — в «Калгарі». Але чимало посланців України грає й у Європі. Зокрема, в швейцарському клубі «Біль» — кияни Раміль Юлдашев та Валерій Ширяєв. Перший закинув найбільше шайб у чемпіонаті Швейцарії — 31.

Амплуа Ширяєва — захисник. Але відомо, що Валерій тяжіє до атакуючих дій. У 19 матчах наш земляк закинув 12 шайб і зробив 17 точних передач. Такому результату, переконаний, заздрить чимало форвардів.

Повернувся до Швейцарії й Анатолій Степанищев, який дуже допоміг «Соколові-Ескулапу» на першому етапі розиграшу Кубка МХЛ. Київський форвард виступає тепер за клуб «Лангау». Там закинув шайбу (плюс передача). А перед цим він провів сім матчів за «Біль», заміщаючи травмованого Ширяєва. Результат Анатолія відмінний: три шайби + 6 пасів.

Напевно, українські прихильники хокею мріють про той день, коли Христич, Житник, Годинюк, Степанищев, Юлдашев, Ширяєв, Шастін та Менченков (грають у Росії), а з ними талановита молодь із «Сокола-Ескулапа» складуть національну збірну України. Можливо, це буде під час олімпійських змагань у норвезькому місті Ліллехаммері.

Віктор ГЕНЧУК.

З ПОТОКУ ПОВІДОМЛЕНЬ

Баскетбол. Чемпіонат країни, чоловіки. Вища ліга. «Будівельник» (Київ) — СКА (Київ) — 62:80 (32:44). Сьогодні «Будівельник» о 18.30 в Палаці спорту прийматиме в розиграші Кубка Європи клуб «Хапоель» (Ізраїль). Вхід на зустріч безплатний.

Телебачення

ЧЕТВЕР

21 СІЧНЯ

УТ-1

7.00 З сьомої до восьмої.
8.00 Худ. телефільм «Морський вовк». 3 серія.
9.10 Музична програма.
9.50 Надвечір'я. Передача для людей старшого віку.
10.55 Циркова програма.
12.00 УТН.
12.10 Худ. телефільм «Водетаун». 47 серія.
12.35 Літературна карта України. Микола Зеров.
16.00 УТН.
16.10 Для дітей. «Танцюйте з нами».
16.40 Освітній канал. Фізико-математична школа.
17.45 Зірки балету. К. Максимова та В. Васильєв.
18.00 Живе слово. Є. Маланюк. Передача 1.
18.30 Худ. фільм «Різдвяні пригоди Венджі» (США).
19.00 УТН.
19.20 Право. Телерадіоканал.
19.50 «Історія України». М. Грушевського.
20.20 Яблуко спокуси.
20.50 На добраніч, діти!
21.00 УТН.
21.20 Спорткур'єр.
21.35 Музична програма.
22.15 Молодіжна студія «Гарт».
23.15 Худ. телефільм «Морський вовк». 4 серія.
0.25 УТН.

1 КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

5.00 Новини.
5.20 Ранкова гімнастика.
5.30 «Ранок».
7.45 Фірма гарантує.
8.00 Новини.
8.20 Мультфільм.
8.30 «Про кота». Худ. телефільм.
9.40 ...До шістнадцяти і старші.
10.20 Концерт.
11.00 Новини (з сурдоперекладом).
11.20 «Хатина дяді Тома». Худ. фільм (США).
13.10 «Дайте мені співати». Худ. телефільм.
14.00 Новини (з сурдоперекладом).
14.25 Телемікст.
15.10 «Про кота». Худ. фільм.
16.20 ...До шістнадцяти і старші.
17.00 Новини.
17.25 Правителі Росії: обличчя і відображення.
18.05 Худ. телефільм «Повернення в Едем» (Австралія).
18.55 В. Каданников, директор ВАЗа.
19.40 Вечірня казка.
19.55 Реклама.
20.00 Новини.
20.40 Лотто «Мільйон».
21.10 В. Крайнєв і його друзі запрошують.
23.50 Радіо «Труба».
0.20 «Дайте мені співати». Худ. телефільм.

II ПРОГРАМА УТ, КАНАЛ «РОСІЯ»

13.00 Вісті.
13.20 Реклама.
13.25 Ностальгійні посиденьки.
14.00 Відкритий чемпіонат Австралії з тенісу.
15.00 Становлення бізнесу.
15.30 Там-там-новини.
15.45 Мульти-пульти.
16.15 ТрансРосефір. До Москви — далеко.
17.00 М-трест.
17.15 Опозиція.
18.00 Парламентський вісник.
18.15 Спортивна програма.
18.45 Київська панорама.
19.05 В. Степурко. Вокальний цикл «Дерево пізнання».
19.20 Реклама.
19.25 Телефільм «Санта-Барбара». 122 серія.
20.15 У світі авто- і мотоспорту.
20.50 Спеціальний комерційний вісник.
21.00 Вітчизна моя. Провінційні листи.
21.55 Реклама.
22.00 Вісті.
22.20 Зірки говорять.
22.25 Відкритий чемпіонат Австралії з тенісу.
23.10 Музично-розважальна програма.
0.10 Волейбол. Кубок європейських чемпіонів.

СТУДІЯ ТЕТ-А-ТЕТ

11.20 Мультфільми.
11.40 Худ. фільм «Вокзал для двох».
19.20 Мультфільм.
19.30 Худ. фільм «Назад у майбутнє-3».
21.25 Відеомузика.
21.40 Худ. фільм «Голуба сталь».

ГОЛОС УКРАЇНИ

ЗАСНОВНИК — ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор Сергій ПРАВДЕНКО.

РЕДКОЛЕГІЯ: Анатолій ГОРЛОВ, перший заступник головного редактора; Олександр БІЛИК, заступник головного редактора; Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ, оглядач, завідуючий відділом культури; Борис СИДОРЕНКО, заступник головного редактора; Анатолій СОЛОНСЬКИЙ, редактор відділу кореспондентської мережі; Віталій СУДДЯ, відповідальний секретар.

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-89-61; 441-89-46; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44.

Рукописів не повертаємо.

Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

☆ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

☆ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Індекс 60955.

Загальний тираж 737 662.

Комбінат друку видавництва «Преса України».

252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Зам. 0311010.